

... v kristalni sinjini
srce čuti morje.

France Magajna

foto dpd

INTERVJU Igor Gabrovec

Stranka ohranja ali celo utrjuje svoj volilni konsenz

Po kočljivem porazu Demokratske stranke smo povabili na intervju deželnega tajnika Slovenske skupnosti Igorja Gabrovca, da bi nam nakazal smernice, ki jih bo SSK ubrala zlasti v odnosu do največje levosredinske stranke v Italiji: z njo je namreč pred leti vzpostavila sodelovanje, ki pa je zaradi več razlogov nihalo...

Foto dpd

Slovenska skupnost je na deželni ravni stranka z najdaljšo politično tradicijo. Svojega deželnega svetnika je izvolila v prvi zakonodajni dobi leta 1964 in svetnika ima še danes, z istim imenom in simbolom. Lahko bi našel tudi pravo vojsko javnih upraviteljev na občinski in pokrajinski ravni ter v drugih javnih upravah, ki so preko strankinih list vestno in častivredno služili narodu in prostoru.

/str. 3
Igor Gregori

Po krvavih dogodkih

Občutek nemoči

Turški premier Binali Yildirim je v torek, 19. julija, zatrdil, da po spodletem poskusu državnega udara prejšnji petek v državi ne bo maščevanja. V priporu je medtem še vedno 26 generalov, osumljenih sodelovanja v puču. Po poskusu udara so sicer turške oblasti priprle 6038 vojakov, 755 sodnikov in 100 policistov.

"Nihče ne sme imeti občutka maščevanja. To je v pravni državi nesprejemljivo", je po poročanju Slovenske tiskovne agencije in tujih tiskovnih agencij dejal Yildirim. Dodal je, da pa seveda bodo kaznovali tiste, ki so kršili zakon.

Fotografije ujetih vojakov, policistov, ki so prisotne na svetovnem spletu, govorijo o krutem maščevanju, saj gledamo napol gole može, ki so prisiljeni klečati kot na zakol obsojena žival. Turški predsednik Recep Tayyip Erdogan je v prvem pogovoru po petkovem spodleteljem vojaškem udaru v ponedeljek dejal, da bo zakon o

ponovni uvedbi smrtne kazni podpisal, če ga bo pred tem potrdil turški parlament.

Francoski notranji minister Bernard Cazeneuve je v ponedeljek dejal, da preiskovalci še niso potrdili povezave med napadalcem iz Nice in terorističnimi mrežami, vključno s skupino Islamska država, ki je v soboto prevzela odgovornost za četrtkov napad v Nici, v katerem je umrlo 84 ljudi. Pariški tožilec Francois Molins pa je dejal, da je napadalec nedavno izkazal očiten interes za skrajno džihadistično gibanje. Kot je še dejal, je preiskava doslej razkrila, da je napadalec na spletu iskal informacije o terorističnem napadu na nočni klub v ameriškem Orlando in v pariškem predmestju Magnanville, kjer sta bila minuli mesec ubita policista. Po 1. juliju je napadalec na spletu iskal podatke o "strašni, usodni nesreči", na računalniku pa je tudi imel podobe nasilja, povezanega s skrajnim islamom. Preiskovalci so še ugotovili, da si je osem dni pred napadom pustil rasti brado, ljudem pa pojasnil, da ima njegova brada verski pomen.

/str. 2
Jurij Paljk

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

Gorica
Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino
Tel. 0481 240078

**Odprto vsak dan
od ponedeljka do sobote
od 9.00 do 12.30
in od 15.30 do 19.30**

S 1. strani

Občutek nemoči

Po navedbah Mollinsa je napadalec pil alkohol, jedel svinjino, jemal mamilu in bil vpleten v "razuzdano spolno dejavnost". Tožilec je še ocenil, da je šlo pri napadu v Nici za naklepni napad. Francoz tunizijskega rodu Mohamed Lahouaiej-Bouhlel je v četrtek zvečer v središču Nice z 19-tonskim tovornjakom zapeljal v množico ljudi, ki je bila na praznovanju francoskega državnega praznika. Ubitih je bilo 84 ljudi, okoli 300 je ranjenih, številni huje.

Skrajna skupina Islamska država (IS) je v torek, 19. julija, preko tiskovne agencije Amaq sporočila, da je bil eden od njenih borcev mladoletni afganistanski begunec, ki je v ponedeljek zvečer na vlaku na jugu Nemčije ranil pet ljudi, od tega štiri huje. Dodali so, da je napad izvedel "v odgovor na pozive IS k napadom na države članice koalicije, ki se bori proti Islamski državi". Sedemnajstletnika je policija ubila, potem ko je pobegnil z vlaka, na katerem je z nožem in sekiro ranil pet ljudi.

Ti trije dogodki polnijo časnike, televizijska poročila, radijske vesti, vse medije in v vseh nas vzbujajo tisti znani občutek nemoči, ki vodi vse nas, da se vedno bolj zapiramo vase in smo vedno manj odzivni na krivice, ki se dogajajo okrog nas, pa naj gre za socialne krivice ali druge, ki jih ni malo. Beg v zasebnost, pogubno zasebnost, ni odgovor na nasilje islamskih in drugih skrajnežev, kot ni noben odgovor sprenevanje v

politiki, ki miži na obe očesi, ko gre za največjega podpornika Islamske države, Savdske Arabije.

Za vsem tem je denar, denar in še enkrat denar in priseganje na denar, za katerega se tudi v naši družbi zdi, da je še edino lepilo, ki veže družbene sloje, tako ali drugače. Seveda je to zmotno, seveda je to pregrešno in človeka nedostojno! Ko nas papež z evangelijem v roki poziva, naj gledamo v bližnjem človeka, ki je odraz Boga, saj smo vsi narejeni po Božji podobi, ne misli samo na begunce, ampak na vse, tudi na soseda, ki mu ne namenimo več jutranjega pozdrava!

Sporočilo

Člane Zadruga Goriška Mohorjeva, bralce tednika Novi glas in širšo javnost obveščamo, da je v četrtek, 14. julija, na sedežu na Travniku zasedal upravni odbor zadruga, ki je vzel na znanje, da je predsednik, prof. Peter Černic, nepreklicno odstopil zaradi nesoglasij z delom odbora in občutka nemoči ob iskanju ustreznih strukturnih rešitev za uspešno delovanje zadruga.

Ob ugotavljanju nepreklicnosti odločitve predsednika, ki smo mu hvaležni za opravljeno delo, smo zbrani odborniki sklenili, da bo odbor skušal po svojih močeh zagotoviti nadaljnje redno delovanje zadruga, ki velja za eno pomembnejših slovenskih ustanov na deželni ravni in je kljub vsemu še vedno v hudih finančnih težavah.

Odbor Zadruga Goriška Mohorjeva

Veleposlanik Benko na obisku v Trstu

Odnosi FJK – Slovenija in manjšinska vprašanja

V prejšnjem tednu se je na prvem obisku pri nas mudil novi veleposlanik Republike Slovenije v Rimu Bogdan Benko. Na dvodnevem obisku ga je gostila slovenska generalna konzulka v Trstu Ingrid Sergaš. Benko se je med dvodnevним postankom v Trstu 6. in 7. julija srečal s predsednico dežele

svojem posegu izpostavila nekaj kritičnih točk, s katerimi se manjšina sooča zaradi deželnih reform in zakonodaje, ki se sprejema v Rimu. Opozorila sta na nevarno kombinacijo učinkov novega volilnega zakona Italicum in reforme krajevnih uprav. Strah, ki se pri tem poraja, vzbuja v prvi vrsti zmanjšano ali celo iz-

tud Londonskega memoranduma iz leta 1954, prvi pomembnejši povojni sporazum med Italijo in Jugoslavijo.

Predstavitve slovenskih ustanov Na srečanju s predstavniki slovenske narodne skupnosti se je poleg krovnih organizacij predstavilo še 9 ustanov in institucij. To so bile Slori, Kmečka zveza,

Foto damij@n

Deboro Serracchiani, s prefektinjo Anno Paolo Porzio in s predstavniki slovenske manjšine. Rimski veleposlanik je septembra lani posle v Rimu prevzel od odhajajočega ambasadorja Izto Mirošiča, ki je v svojem petletnem mandatu vodil dinamično in učinkovito diplomatsko politiko s številnimi rezultati na institucionalni in politični ravni. Novi veleposlanik Bogdan Benko je kot njegov predhodnik rojen tik ob meji. Mirošič je doma iz Lokve pri Lipici, medtem ko je Benko iz Solkana. Številna vprašanja, ki zadevajo Furlanijo Julijsko krajino in slovensko narodno skupnost v Italiji, mu prav tako niso tuja. V obdobju osamosvajanja Slovenije (ob koncu osemdesetih in začetku devetdesetih let) je bil Benko zaposlen na generalnem konzulatu v Trstu in se je tako, kot je sam povedal, "s stanjem v naših krajih in v manjšini seznanil podrobno že takrat". Ob tem je še dejal, da se je od takrat veliko stvari spremenilo in da se v Trstu občuti precej boljše ozračje. Benkova veleposlaniška pot se je začela nekoliko kasneje in je bila najprej tlakovana v Lisboni (med letoma 2002 in 2006), med letoma 2009 in 2013 na Danskem, od lani pa v Rimu. Pred prihodom v Rim je bil Benko tudi državni sekretar na zunanjem ministrstvu.

Problem zastopstva

Na prvem srečanju v Trstu je bilo v ospredju več vsebinskih poudarkov. Nekaj jih je bilo vezanih na institucionalni dialog med deželo Furlanijo-Julijsko krajino in Slovenijo, nekaj je bilo takih, ki pobliže zanimajo manjšino. Začeli bomo pri teh. Gre za teme, ki so bile v ospredju Benkovega srečanja s predsednikom krovne organizacije in zastopniki devetih manjšinskih ustanov in organizacij. Pavšič in Bandelj sta v

ničeno zastopstvo slovenske narodne skupnosti v izvoljenih organih. Začnimo z volilnim zakonom. Italicum sicer izrisuje okraj, ki vključuje vseh 32 občin iz seznama zaščitnega zakona. Zaradi obsežnosti tega območja pa ni realno pričakovati, da bi slovenska narodna skupnost lahko izvolila svojega predstavnika v Rimu. Zakon hkrati ne zagotavlja ali kako drugače lajša izvolitve slovenskega predstavnika. Možnost izvolitve tako ostaja samo v primeru, da katera od strank postavi slovenskega kandidata kot nosilca na svoji kandidatski listi, ki je avtomatično izvoljen. Tudi to seveda ni realno pričakovati. Vzoredno z volilnim zakonom sta predsednika krovne organizacije Benku predstavila težave z reformo krajevnih uprav in ukinjanjem pokrajin. Slovenski narodni skupnosti to odvzema izvoljene zastopnike v institucionalnih organih, pa tudi možnost avtonomnega odločanja o upravnih zadevah. Benko je pojasnil, da je stališče Slovenije jasno glede tega: do novih zakonov in reform ni apriornega nasprotovanja, a to ne sme zniževati ravni zaščite slovenske manjšine. Skratka, gre za princip ohranjanja že pridobljenih pravic. To stališče je Benko poudaril tudi na pogovoru z deželno predsednico. Serracchianijeva je v tem kontekstu dejala, da je spoštovanje manjšinskih pravic pri reformi krajevnih uprav potrdilo deželno upravno sodišče. Glede volilnega zakona pa je povedala, da nobena mednarodna norma ne predvideva zagotavljanja zastopstva slovenske narodne skupnosti v parlamentu ter da Italicum slovenski narodni skupnosti omogoča izvolitev. Pod črto gre tukaj seveda dodati, da o olajšanem zastopstvu v upravnih telesih govori že Posebni sta-

SDGZ, Glasbena matica, SCGV Emil Komel, Narodna in študijska knjižnica, ZSSDI, Slovenska prosveta in Zveza slovenskih kulturnih društev. Vsaka od ustanov je predstavila svoje zdajšnje stanje delovanja. Na dan je prišlo tudi nekaj vsebinskih vprašanj, ki so v zadnjih mesecih posebej aktualna. Različne ustanove so spregovorile o predvidenih selitvah v Narodni dom v Trstu oziroma v Trgovski dom v Gorici. V ospredju je bilo še združevanje glasbenega šolstva, upravne težave pri ovrednotenju območja in ohranjanje zagotovljene prisotnosti v Trgovski zbornici.

Odnosi med deželo in Slovenijo V ospredju Benkovih pogovorov s predsednico Serracchianijeva in prefektinjo Anno Paolo Porzio so bili odnosi na ravni FJK – Slovenija. Slovenski veleposlanik je najprej izrazil sožalje ob tragični smrti dveh furlanskih moških v terorističnih napadih v Daki. Izpostavil je dobro gospodarsko sodelovanje z gospodarsko menjava, ki je vredna približno 700 milijonov evrov letno. Podčrtal je pomembnost omizja na ravni Slovenije in naše dežele, ki pomaga pri razvoju tega odnosa. Pomembna izziva na čezmejni ravni sta Jadransko-Jonska in Alpska makroregija. Povezovalček čezmejnega območja pa je po Benkovih besedah tudi EZTS. O odličnih odnosih med Trstom in Ljubljano je govorila tudi deželna predsednica Serracchianijeva. K temu je pripomnila, da morata biti institucionalna sogovornika posebej pozorna na evropski Program 2014-2020 in na možnost (skupnega) črpanja fondov. Ob sklepu je še opozorila na nujnost skupnega soočanja z izzivi zdajšnjega časa, kakršni so migrantstvo in globalne gospodarske dileme.

kil

Srečanje Serracchianijeva s predstavnikom deželnega sedeža Rai

Predsednica Dežele Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani je pred kratkim v Trstu sindikalnim predstavnikom Deželnega sedeža Rai obljubila podporo pri prizadevanjih za krepitev deželne programov. Ministrstvo za gospodarski razvoj in radiotelevizijsko podjetje Rai bosta namreč predvidoma jeseni podpisali pogodbo o storitvah, ki bo nadomestila doslej veljavno konvencijo.

Predsednica Serracchianijeva je med srečanjem, ki se ga je udeležil tudi deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti, napovedala, da bo državno vlado opozorila na potrebo, da se nameni več sredstev deželni programom, še zlasti tistim oddajam, ki so namenjene narodnim skupnostim, in novinarskim informativnim oddajam o deželni in vzhodnoevropski stvarnosti. / ARC/PV

Objava razpisa za zaposlitev učnega osebja za slovenske šole

Deželni šolski urad sporoča, da sta objavljena na *Uradnem listu št. 55 z dne 12. 7. 2016, 4a Posebna izdaja – Natečaji in izpiti*, dva ločena razpisa za zaposlitev 40 enot učnega osebja za slovenske šole. Mesta so porazdeljena po stopnjah.

Celotno gradivo je objavljeno na spletni strani Deželnega šolskega urada za Furlanijo Julijsko krajino (www.scuola.fvg.it), na povezavi *Natečaj 2016*.

Kandidati morajo oddati prijave izključno na način, ki ga predvideva razpis. Urad ne bo upošteval prošenj v papirnati ali drugačni obliki. Rok za prijavo zapade 11. avgusta 2016.

Vse morebitne dodatne informacije na naslovu elektronske pošte slovenskiurad@istruzio-ne.it in na telefonski številki 040/4194111.

Načelnik Urada za slovenske šole – odd. II
Igor Giacomini

Povejmo na glas

Kako napisati pesem upanja?

Nedavno je v televizijskem pogovoru nekdanji metropolit ljubljanske nadškofije Alojz Uran med drugim izrazil prepričanje, da je danes v ljudeh vse več negotovosti in tesnobe in da je zato nujno najti pravo spodbudo in pomoč. Nedvomno je imel v mislih spreminjanje vsega, ko se mnogo stavega spodmika in je zaradi tega vse težje najti ustrezne odgovore. In za potrditev navedenih prepričanj je vsekakor zgovorno pričevanje, ki ga je te dni izpovedala svetovno znana ameriška umetnica in pevka Joan Baez, in sicer na gostovanju po Italiji. Nemara je bila bolj znana pred davnimi leti, ko je bila pojem predvsem mladih generacij. Joan Baez je mnenja, da bi v tem času, ki ga živimo, potrebovali pesmi upanja, pesmi spodbude, ker je splošno notranje počutje sodobnega človeka, in s tem vseh nas, neugodno in pogostoma mučno, čeprav se tega ne zavedamo. Bistvo njene izjave pa je v ugotovitvi, da pesmi upanja in spodbude danes ni, seveda takšnih, ki bi odpirale nova obzorja, ne da bi bile sladkobne in s tem nerabne. Pesem upanja in spodbude, ki je zares v pomoč, namreč izhodiščno zajema vso težo življenja in njegove stiske ter jih prežame s svetlobo in razbremenitvijo. Dejstvo, da takšne razbremenitve ni, je več kot pomenljivo, saj je zdaj očitno ne premore niti sama Joan Baez. Joan Baez, ki je bila vse svoje življenje močno angažirana in je v razbremenitev verjela. Bila je dosledna pacifistka, se zavzemala za nenasilje, bila proti vojni v Vietnamu, proti smrtni kazni, se borila za človekove

pravice, za ohranjanje zdravega okolja, bila proti vojnemu posegu v Iraku ter se zadnje čase posvečala revnim in ubijajoči revščini. Danes se spominja časov, ko so bile pesmi upanja in spodbude možne, ter navaja besedilo ene med njimi: "Svet je veliko bojno polje, / z nasiljem ves prepreden, / a če v svojem srcu ne podležem, / bo nekega dne vse šlo na bolje". Mi bo torej uspelo, bom zmagal, nam bo uspelo, bomo zmagali. In zakaj tega prepričanja sedaj ni, kaj se dogaja in kaj se je zgodilo? Vse kaže, da smo res sredi neukročenega toka velikih sprememb, spreminjanje je še kako na delu, in kar je bilo, se sesipa, in kar bo, je neznano. Proti komu ali čemu naj se torej borimo, v imenu česa naj se spodbujamo? In ta molk odgovora je zajel naše duše, obeležil naša počutja, kar se strmo preveša v negotovost, v tesnobo in lahko celo v srhljiv strah. In v tej tesnobi se umikamo vase, proč od drugih in s tem nevede proč od sebe, saj smo v osamljenosti še bolj ranljivi in je tesnoba še bolj kruta. Umikamo se po primarnem nagonu in v tej smeri pesmi upanja polagoma onemijo in omagajo v gluhi tišini brez zvoka in glasu. Velja se pač obrniti v nasprotno smer, poiskati druge, ki se umikajo, kot se umikamo mi, poiskati jih in ne biti več osamljen in tesnoben, saj ob drugih sploh nismo sami. Pa bomo na novo odkrili pesmi upanja in spodbude, ko bomo vsi skupaj in zato strahu ne bo več in bomo lahko od sedanjega silovitega spreminjanja časov močnejši.

Janez Povše

S 1. STRANI Intervju / Igor Gabrovec

Stranka ohranja ...

Vse ostale stranke je v teh desetletjih tako ali drugače povozil čas ali pa najrazličnejši škandali. Zato smo tudi med najstarejšimi na državni ravni, skupaj z Južnotirolsko ljudsko stranko SVP in redkimi drugimi. To pomeni, da smo trdno zasidrani v prostoru in korenine sežejo globoko in varno v našo zemljo. Nismo pa imuni proti zastaranju. Kar pomeni, da se mora stranka danes, ker ni še prepozno, modernizirati. Tako v pristopu kot v vsebinah. Pristop moramo prilagoditi tempu sodobne družbe, v kateri zavzemajo vse večji prostor hitra komunikacija, elektronski mediji, tudi poenostavljena sporočila za volivca, ki mu politika, recimo, ni glavna skrb ... Vsebinsko gledano, pa mora stranka bolj prepričljivo razširiti svoj politični delokrog na vse argumente javnopravnega soočenja. Smo seveda prvenstveno stranka Slovencev, o tem priča že samo naše ime. Rad pa bi videl, da se vse bolj uveljavimo kot stranka območja, ki so ji, ob zaščiti narodnih in jezikovnih pravic, pri srcu teme družbenega in gospodarskega razvoja prostora in socialne varnosti, ki skupaj določajo nivo kakovosti življenja. Naši ljudje si želijo biti in ostati Slovenci, kot tudi si še zlasti želijo biti srečni državljani in tako živeti. Nagovarjati mora vse bolj tudi tiste ne-Slovence, ki tako kot mi ljubijo ta prostor, cenijo in spoštujejo njegovo zgodovino in značilnosti. Teh je veliko in nekateri že danes zaupajo slovenski stranki, pa čeprav niso Slovenci. V to logiko spada naše zanimanje za zaščito in utrditev avtonomije naše dežele in krajevnih uprav, ki jo sestavljajo.

Kakšen je položaj stranke na Tržaškem, Goriškem in Videmskem?

Stranka, v odstotkih gledano, ohranja ali celo utrjuje svoj volilni konsenz v vseh treh pokrajinah. Padamo pa v absolutnih številkah. To gre pripisati prvenstveno demografskim razlogom, saj se tudi slovensko prebivalstvo in z njim slovensko jedro stara, mladi pa na politiko gledajo z določeno distanco. Skoraj že ustaljena petdesetodstotna volilna abstinenca in porast konsenza za izrazito protestniška gibanja je rezultat mešanice razočaranja starejših in v veliki meri tudi volilne opredelitve mlajših. Zato moramo ravno mladim nameniti večjo pozornost in spremeniti pristop tudi h komunikaciji, nekako v okvirih, ki sem jih pravkar nakazal. Sicer pa smo na Tržaškem in Goriškem dokaj kapilarno organizirani in prisotni s svojimi sekcijami v vseh najpomembnejših občinah. Na Videmskem je slika zaradi zgodovinskih razmer zelo različna in stranka SSK se pretežno naslanja na skupino politično in narodno ozaveščenih posameznikov, ki so družbenopolitično aktivni od Benečije do Kanalske doline. Povod lahko računamo na izvoljene upravitelje, ki izhajajo iz strankinih vrst. Cilj sedanega vodstva stranke je, da v vseh treh pokrajinah svoje volilno telo ne le ohrani, temveč utrdi in razširi. Legitimacijo nam jamčijo edinole glasovi, ki so izraz demokratične podpore naših ljudi. Brez tega je goli obstanek stranke le sam sebi namen.

Nedavne upravne volitve v Italiji so pokazale krepko nazadovanje Demokratske stranke, kar je bilo očitno, če se držimo zgolj naše stvarnosti, v Trstu. Kako bo ta volilni izid vplival na politiko deželne predsednice Serracchiani, tudi glede na njeno vpetost v sam vrh Demokratske stranke?

Volitve so predstavljale pravi potres, ki je marsikoga krepko stregnil. Jasno je, da glasovi in zaupanje ljudi niso priborjeni enkrat za vselej. Premier Renzi je na evropskih volitvah dosegel sijajen rezultat, saj so mu državljani skorajda slepo zaupali. Ustvarjanje visokih pričakovanj pa je dvorezen nož, saj se v primeru neuspeha kaj kmalu sprevržejo v prav tako močna razočaranja, s pasivnimi obrestmi

vred. Deželna predsednica je v dvojni funkciji, ki jo zaseda, to že razumela in vtis imam, da je še štidi dan po volilnem polomu začela spreminjati svoj pristop. Opažam večji posluš in večjo samokritičnost. Ni naključje, da smo najbolj konkretne spremembe k zakonu o medobčinskih zvezah sprejeli šele po upravnih volitvah. Spremenila se je politična klima v sami vladni Demokratski stranki in spre-

Foto: IG

menil se je pristop opozicij, ki so seveda pomnožile strelno zmogljivost. Nihanje volilnega konsenza je naraven pojav. Vprašanje pa je, koliko bo znal krmar popraviti smer plovbe glede na nove vetrove in razburkano morje. Pravi kapitani se znajdejo. Čas bo kmalu pokazal, ali jih doma in v Rimu premoremo.

Gotovo je prerano govoriti o tem, a bi vas vseeno vprašali, kako se bo po vašem mnenju glede na zadnje politične preobrate razpletla politična scena v vidiku prihodnjih deželnih volitev čez dve leti?

Prihodnje volitve so popolna neznanka, saj se politične razmere sunkovito spreminjajo in zato bo verjetno odločilnega pomena izid ustavnega referendumu za začetku novembra. Slovenci se bomo do-

sikje delimo upravne ali opozicijske klopi. Šibitev DS in razhajanja v njej nas ne veselijo, prej nasprotno, saj kot stranka potrebujemo resne, zanesljive in po možnosti tudi stabilne politične sogovornike. Istočasno razvijamo pogovore tudi z ostalimi manjšinskimi strankami ter avtonomističnimi gibanji.

Čeprav je SSK dejanski partner DS, ne nazadnje tudi na deželi, je bilo vseeno v zadnjih letih (tudi glede reform krajevnih uprav) slišati kar nekaj kritik SSK na račun deželne uprave. V čem je DS razočarala SSK in njene volivce?

Razočarani smo vsakič, ko naletimo na gluha ušesa, na ideološke predsodke, na

kandidata, ki sta si tudi sama porazdelila volilno območje: Švab pretežno v mestu, Vidali pretežno na Krasu. Volilna kampanja je potekala umirjeno, morda celo preveč, in spoštljivo, tako da sem se toliko bolj čudil polemikam po njej, paradoksalno, ko si je pokrajinski tajnik Pisani že prizadeval, da bi bil izvoljeni Švab imenovan za podpredsednika občinskega sveta. Še nekaj bi dodal. Sam sem dvakrat kandidiral za deželni svet na listah SSK s številnimi drugimi kandidati in kandidatkami SSK. Tedanji pokrajinski tajnik je bil vedno moj protikandidat s konkretno ambicijo, da bi me premagal. Vendar nikdar nisem zatrjeval, da je stranka ali kdo v njej 'delal proti meni'. Še več: sanjam stranko, ki premore notranjo politično dialektiko in tudi volilno konkurenco. Deželni volilni zakon omogoča največ tri zaporedne kandidature. Če se bom odločil, da grem v tretjo, tudi pričakujem, da bom ponovno kandidiral v skupini čim daljše liste slovenskih protikandidatov in protikandidat, in želim si, da bodo čim močnejši.

Ali se v tem dogodku kažejo 'razpleti' dolgoletnega spora med določenimi komponentami SSK in nekaterimi strankinimi tržaškimi sredinami?

Premalo poznam zgodovino stranke in njene pretekle dinamike, da bi lahko to ocenil. V stranko sem dejansko stopil s svojo prvo izvolitvijo v deželni svet, danes pa sem njen deželni politični tajnik. Starejši mi pripovedujejo, kako so nekoč na posebej vročih sejah lahko celo leteli stoli. Danes stoli ne letijo in nihče ne dviga pesti. Cenim pa politično dialektiko, odkrito soočanje s konkretnimi vprašanji, ki so edina pot do izoblikovanja bolj ali manj jasnih in dokončnih stališč ter odločitev. Lahko pa zatrdim, da si zdajšnje vodstvo na vse načine prizadeva, da bi stranka stopila v korak s časom. Tako tudi razumem svoj mandat. Potrebujemo stranko, ki naj bo sposobna se soočiti z vsakdanjimi družbenimi, političnimi in upravnimi izdaji. Pojmovanje politike kot bojišča za oblast je, kar zadeva mene, stvar preteklosti. Stranke so danes poklicane, da v družbi evidentirajo možne kandidate za političnopravna mesta in jih uokvirijo v programske smernice. Zadnje odločitev imajo vedno in vsekakor volivci.

Poglejmo v našo narodno skupnost. Katera so po vašem mnenju najbolj pereča vprašanja naše manjšine bodisi v manjšini sami bodisi v odnosu do javnih ustanov v Italiji in Sloveniji?

Kar velja za stranko, velja zelo podobno tudi za organiziran sistem naše narodne skupnosti, ki lahko računa na zelo razpredeno in bogato mrežo društev, organizacij in ustanov, kar pomeni nadpovprečno visoko ponudbo dejavnosti. Javnega denarja ni malo, zato pa smo toliko bolj poklicani k odgovornemu in daljnovidnemu načrtovanju jutrišnje podobe naše skupnosti, ki gre nujno skozi lečo potreb in pričakovanj mladine. Potrebno je, da na novo premislimo namembnost vsakega evra, še preden ustanove zaidejo v krizo. Večkrat sem povedal, da moramo načrt 'modernizacije' manjšine izdelati sami, zato da nam ne bodo drugi od zunaj solili pameti. Vem, da smo tega sposobni, in vem, da si krovni organizaciji prizadevata za to. Še vedno je aktualna debata o novi obliki javnopravnega zastopstva narodne skupnosti zlasti v odnosu do slovenskih in italijanskih institucij. Argument je kot reka ponikalnica, ki ciklično privre na dan in nato izgine izpred oči. Jasno pa je, da tudi to vprašanje spada v

Tednik Novi glas je kot osrednja, pa čeprav ne edina, dejavnost Zadruga Goriška Mohorjeva ključnega pomena tako za kulturno kot tudi narodno in politično ozaveščenost.

sklop 'modernizacije' manjšine.

Krovni organizaciji sta po izvolitvi Walterja Bandlja na čelo SSO začeli obdobje novega sodelovanja. Kako ocenjujete to navezo?

Normalno in odgovorno je, da krovni organizaciji dobro sodelujeta, da se vodstvi stalno in neposredno soočata ob vzajemnem spoštovanju. Enotnost vidim v sposobnosti izoblikovanja skupnih stališč in iskanja sinteze med različnimi potrebami, interesi in vrednostnimi lestvicami, se pravi prioriteta, ki so vedno in vsekakor odvisne od zornega kota opazovalca. Zato enotnost ni enoličnost, ne pomeni brisanja razlik.

Kakšen odnos pa ima SSK do Sveta slovenskih organizacij? Dejansko je to izhodiščno okolje t. i. civilne družbe, v kateri SSK načeloma črpa svoje volivce.

Slovenska skupnost zelo ceni in spoštuje vlogo Sveta slovenskih organizacij. Osebnost se tudi odlično razumem s predsednikom Walterjem Bandljem, ki v vodenje SSO vloga neverjetno energijo, navdušenje, čas in tudi živce. V preteklosti sem zasedal odgovorna mesta v drugi krovni organizaciji, se pravi v SKGZ, ki jo prav tako cenim, kot seveda cenim in zelo spoštujem njenega predsednika Rudija Pavšiča. In ne nazadnje spoštujem vse volivce, tako da jih nerad opredeljujem po zabojčkih, paketih te ali one organizacije, te ali one družbeno-nazorske opcije. Pričakujem, da se aktivisti SSO morda res nekoliko lažje opredeljujejo za slovensko stranko. Prav tako pa ne vidim razloga, da bi aktivisti SKGZ ne cenili vloge, dela in prizadevanja navsezadnje še vedno edine politične stranke v Italiji s slovenskim predznakom. Pokojni prijatelj Mirko Špacapan je pred leti navijal za ekvidistanco stranke do obeh krovnih organizacij, saj je verjel, da je konkretno možna skupna slovenska zbirna stranka ob spoštovanju idejne pluralnosti v civilni družbi. Kdo ve, morda nas bo ravno nova in za Slovence skrajno neugodna volilna zakonodaja za rimski parlament spodbudila v to smer ...

Zadruga Goriška Mohorjeva je v skupini ustanov slovenske manjšine, ki so v zadnjih letih stopile v še bolj krizno situacijo kot doslej. Kaj menite o tem?

Zadruga Goriška Mohorjeva po moji oceni spada v skupino najpomembnejših slovenskih ustanov na deželni ravni, saj ima bogato tradicijo, ki jo uspešno razvija in prilagaja novemu času. Zadruga deluje podhranjeno, saj so dodeljena sredstva očitno nezadostna v razmerju z vlogo, ki jo ta ima ne le na goriški, temveč, ponavljam, deželni sceni in v čezmejnem, vseh-slovenskem prostoru. Prepričan sem, da prerazporeditev sredstev mora nujno uravnovesiti dotacije zadrugi, ki je bila v zadnjem desetletju prikrajšana za teške vsote. O tem sem se že večkrat pogovarjal tudi s predsednikom SSO Bandljem in vem, da načelno deli moje oceno.

Kakšno vlogo pripisujete Novemu glasu? Ali menite, da je časopis potreben za medijsko razvejenost oziroma pluralnost naše narodne skupnosti?

Tednik Novi glas je kot osrednja, pa čeprav ne edina, dejavnost Zadruga Goriška Mohorjeva ključnega pomena tako za kulturno kot tudi narodno in politično ozaveščenost. Pri tem želim poudariti, da predstavlja Novi glas prvi velik primer medijske racionalizacije, jaz ji pravim tudi modernizacije, ko sta se spojila tržaški Novi list z goriškimi Katoliškim glasom. Po budnikom tega projekta je uspelo ponuditi nov in kvaliteten tednik, ki je bran in cenjen zaradi svoje širine, raznolikosti vsebin, upoštevanja različnih, sodelavcev in tehničnega osebja. Ko sem ocenil, da je Zadruga Goriška Mohorjeva finančno in kadrovsko podhranjena, sem s tem mi-

slil zlasti na uredništvo Novega glasa. Verjamem, da je krizno obdobje le prehodno in da bo lahko tudi Novi glas prav kmalu z večjo vedrino gledal nova obzorja.

Vsem je očitno, katera stališča zavzema Novi glas v slovenski manjšini v Italiji, bodisi glede družbeno-kulturnih, verskih in tudi političnih tematik. Ali menite, da se ciljno okolje našega časopisa zaveda vloge, ki jo ima Novi glas? Verjamem, da se je zaveda, saj računa časopis na solidno število naročnikov in bralcev, ki že od nekaj presegajo deželne okvire. To pomeni, da ni 'le' goriški in tudi ne 'le' tržaški ali beneški. Novi glas je velik vseslovenski medij in kot tak se mora razvijati.

Ob 90. rojstnem dnevu nekdanjega goriškega škofijskega kanclerja

Dragi gospod Simčič!

Ob jubileju msgr. Oskarja Simčiča bi rad izrekel nekaj zahvalnih misli v zvezi z njegovim poučevanjem. Imel sem ga kot profesorja verouka v zadnjih letih klasičnega liceja P. Trubar v Gorici, medtem

ko "r+r" odprto oziroma ironično obračunal s takratnim režimom v Jugoslaviji in Sloveniji, ni ne v razredu ne ob nobeni duhovni misli na skavtskih sestankih nikoli izrekel pred nami, mulci ali mladinci, kake ideo-

Njegova predavanja so bila zelo skrbno pripravljena in kakovostna, na univerzitetni ravni, bi si upal trditi. Eden od razlogov za mojo odločitev za študij sociologije na univerzi tiči, ob bistvenem srečanju s prof. Darkom Bratino, tudi v teh posebnih lekcijah verouka prof. Oskarja Simčiča.

In še nečesa se spominjam: njegovega blagega nasmeha in dobrote. Nekeč med romanjem na Sveto Goro mi je živo pripovedoval o svoji rodni Medani in o mami, ki jo je imel nad vse rad. Ko sem bil že na univerzi, mi je povedal, kako je izbral za svojo doktorsko disertacijo iz teologije lik svetega Frančiška, izredno zahtevno in danes posebej aktualno temo.

V tistih letih nisem imel jasnih idej o svojem študiju. No, ohrabil me je, da vsaka, tudi največja in najbolj zahtevna želja ni neu-

resničljiva. Ko bi me zanimalo nadaljevati študij, tudi v tujini, bi se že dobila pot, ne glede na ekonomske zmožnosti. Povedal mi je, da obstajajo cerkvene institucije, ki so na razpolago ne le za posvečene izobražence (duhovnike), ampak tudi za laike, ko bi le hotel in si to želel...

Spominjam se tudi njegovega maševanja na marsikakšni mesečni maši za slovenske vernike v Laškem, v ronški cerkvi sv. Lovrenca, za katero je dal formalno pobudo prav on kot škofov vikar za slovenske vernike. V šali me je poučil o starokrščanskem izrazu "agape" in njegovi lepoti, ko smo se ronški verniki zbrali po maši na skupni kavi. In spominjam se tudi slovenske mesečne maše v Milanu, ko je peljal naš Ženski pevski zbor iz Laškega k temu lepemu in pomembnemu bogoslužju.

Kot bi lahko ugotovili še za druge primorske duhovnike, je tudi pri msgr. Oskarju Simčiču glavni del njegovih zaslug in dobrih del prikritih pod gladino ledene gore. Sam sem skušal obelodaniti to, kar sem neposredno izkusil. Zato s hvaležnostjo, še "na mnogaja zdrava ljeta", dragi gospod Oskar, Vam želi

Davorin Devetak

Predstavnica ŽePZ iz Laškega Slava Marušič izročila priznanje msgr. Oskarju Simčiču za prizadevanje v prid slovenskim vernikom v Laškem (foto Karlo Mučič)

ko me je na nižji gimnaziji učil gospod Dragotin Butkovič, na višji gimnaziji pa gospod Kazimir Humar (takrat smo župnika imenovali gospod). Vsi trije so bili "drugačni" učitelji verouka. Da ne bo pomote, seveda, obdelali so ves program, a ob tem so nas naučili še marsikaj drugega. Prof. Butkovič nas je na nižji opozarjal na lepoto materinščine in pozabaval z branjem klasikov iz slovenske mladinske literature, npr. Bevkovega Tončka, in nas je tudi poučil o nekem Kocbeku, velikem slovenskem književniku, ki je zaradi kulturnega molka živel od prevodov francoskih klasikov, med temi tudi avtorja Malega Princa, Saint-Exuperyja. G. Humarja se ne spominjam prav dosti, v branju in razlagi Svetega pisma je bil živahen in neposreden, kot je bil njegov slog. Tu mešam spomine z njegovim vzporedno, zame dragoceno, izkušnjo duhovnega asistenta v letih, ko sem bil skavt pri goriškem vodju. Čeprav je kot urednik Katoliškega glasa in tudi pod ozna-

loške polemične teze na ta račun.

Prof. Oskar Simčič pa je posebej blabl drugo "klaso". Poučevati je moral zadnje razrede klasičnega liceja in takrat, sredi 70. let, ni bilo še toliko odklonov od pouka verouka v tradicionalni katoliški Gorici. V našem razredu nismo bili pretirano zideologizirani in smo vsi spremljali njegove lekcije, tudi "levičarji". Čeprav je v nedavnem pogovoru v našem listu z Danijelom Devetakom izrazil razočaranje nad tem poučevanjem, bi rekel, da je on le znal uporabljati poseben pedagoški ključ. Poiskal je sodobne teme, kot npr. vprašanje o splavu, in se spominjam, da sta moji sošolki Dunja in Irena zelo zavestno debatirali z njim. Ob njegovih urah sem sploh prvič slišal izraze, kot sta antropologija in pojmovanje kulture s kulturno-antropološkega vidika, izpeljano iz latinskega glagola *colo, cultum colere (obdelati, gojiti)*. Razumel sem smisel eksistencializma...

11. romanje Slovencev v Lurd

Romarji iz Slovenije so se za šest dni od 17. julija dalje že enajsto leto pridružili romarjem na romanju v Lurd, z vlakom in letalom, v organizaciji UNITALSI iz goriške nadškofije. Tema letošnjega romanja je "Bodite usmiljeni kakor Oče!" (Lk, 6,36). Letos roma z bolniki, pomočniki, zdravstvenim osebjem ter s tremi duhovniki upokojeni koprski škof msgr. Metod Pirih. Iz Slovenije je romalo 52 oseb.

V posebnem pozdravu ljubljanskega nadškofa metropolita msgr. Stanislava Zoreta, ki so ga prebrali na vlaku v obeh jezikih, so prosili "Boga za naš narod, da bi znali živeti v slogi in solidarnosti, za našo Cerkev, da bi iz nje žarel Jezusov evangelij, za naše mlade, da bi pogumno odgovarjali na Božja povabila k delu v njegovem vinogradu, pa tudi za naše bolnike, da bi znali svoj križ vedno združevati z Jezusovim križem za odrešenje sveta".

delu v njegovem vinogradu, pa tudi za naše bolnike, da bi znali svoj križ vedno združevati z Jezusovim križem za odrešenje sveta".

Častitljiv jubilej v duhovniških vrstah G. Efrema Mozetič 75 let mašnik

V nedeljo, 17. julija 2016, smo se v Domu starejših Pristan v Vipavi spomnili 75. obletnice mašništva g. Efrema Mozetiča. To je bil dan, ko smo se pri maši zbrali z namenom, da se Bogu zahvalimo za 75 let duhovništva g. Efrema Mozetiča. To je zelo redka duhovniška obletnica, ki jo dočaka malokdo. G. Efrema je bil v duhovnika posvečen na praznik apostolov sv. Petra in sv. Pavla, 29. 6. 1941. Novo mašo je daroval sredi druge svetovne vojne, v Mirnu, 6. 7. 1941. Njegovo novomašno geslo se je glasilo: *Milost vam in mir v obilju (1 Pt 1,2)*. Duhovniško službo je opravljal po različnih župnijah na Krasu in v Goriških Brdih. V Temenici je služboval tri leta, na Vojšči tri leta; v Dutovljah, Skopem in Kopri vi osemnajst let. S Krasa ga je duhovniška pot vodila za petnajst let v Gradno v Goriška Brda. Trinajst let je bila njegova postaja v Vipolžah in šestnajst let je deloval med ljudmi v Šmartnem. Iz teh središč je soupravljal Kožbano, Vedrijan, Gorenje Cerovo in Kozano. Leta 2009 se je umaknil v duhovniški dom v Šempeter. Od

leta 2010 je z nami v Domu starejših Pristan v Vipavi. Upokojeni škof g. Metod Pirih je v nagovoru zaželel: "Naj bo njegovo duhovniško delo Bogu v čast, ljudem v korist in njemu v zadoščanje in veselje. Ko se danes oziramo na petinosemdeset let njegovega opravljanja duhovniškega poklica, se Bogu zahvalimo za vsakršno nebo, ki se je zgrnilo nad nami; tako za srečne kot za temne ure; za svobodo pokorščine in posvečene samskosti. Pri posvečenju nam je škof dal v roke kruh in vino ter dejal: Umevaj, kar delaš, ravnaj se po tem, kar opravljaš, živi po skrivnosti Gospodovega križa. Ta dan smo v 2. berilu (prim. Kol 1, 24) slišali apostola Pavla, ki je s svoje strani dopolnjeval, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v korist njegovemu telesu, ki je Cerkev. Človeška narava je taka, da je povezana tudi z različnimi križi, preizkušnjami, boleznimi in starostjo. Tudi ta čas je lep, rodovit in blagoslovljen, če

ga živimo skupaj z Gospodom in če svoje trpljenje in preizkušnje združujemo s Kristusovim trpljenjem. Duhovniki se nikoli ne smemo naveličati zahvaljevati se Gospodu za dar duhovništva. Nikoli se ne smemo naveličati oznanjevati Božjega odrešilnega načrta. In g. Efrema na zahtevni poti ostarelosti oznanja dan za dnevno s pričevanjem med sestrami in brati, naj sprejemamo ostarelost in smrt kot del Božjega

odrešilnega načrta za vsakega človeka". Gospod škof je povabil vse zbrane k molitvi za g. Efrema. Pozval nas je, naj molimo drug za drugega, za naše duhovnike, za nove du-

hovne poklice, za naše skupnosti, za naše družine... Vse smo vključili v to zahvalno in hvalno daritev. Jubilanta je izročil v varstvo in spremljanje Božje Matere in Matere Cerkve, "dokler bo Bog hotel".

Jubilejne maše, ki jo je vodil g. škof Metod Pirih ob somaševanju g. Efrema Mozetiča in g. Ivana Furlana, so se udeležili, poleg bivajočih v Pristanu, njegovi sorodniki in številni nekdanji župljani, kjer je g. Efrema služboval.

Naj posnemamo zgled jubilaranta g. Efrema in prinašamo vero vsem, ki dvomijo, upanje obupanem, ljubezen ravnodušnim, odpuščanje vsem, ki so grešili, in veselje nesrečnim. Naj iskra usmiljene ljubezni, ki jo je Nebeški Oče prižgal v nas, postane ogenj neminljivega odpuščanja in sprave ter radosti polnega Miru nebes. Bog Oče je ta dan podaril g. Efrema in nam. Kar nam je prinesel, nam govori, da je Jezus križani: POT, po kateri hodimo; RESNICA, ki jo iščemo, in ŽIVLJENJE, po katerem hrepenimo, čeprav ga ne poznamo. Starosti in umiranja naj se ne sramujemo, ne zakrivajmo ju pred drugimi. Vse, kar nas obdaja, bolečina boleznih, gluhoti osamljenosti, žalost in veselje, vse, kar pride, je dobro. Naj bo nam v korist in Bogu v slavo.

Martina Naglost

Števerjan / Praznovanje sozavetnika Zahvala za 40 let mašništva g. Marijana

V torek, 12. julija, je števerjansko župnijsko občestvo slovesno praznovalo god sozavetnika sv. Mohorja. Domače cerkev in trg so krasile kostanjeve veje, ki so jih postavili mladi fantje, iz zvonika je vernike vabilo slovesno in veselo pritrkovanje, mašni obred pa je s kora spremljal mešani zbor ob orgljanju Martine Hlede. V homiliji je g. Marijan Markežič osvetlil lik oglejskega mučenca; iz njegovega življenja lahko izluščimo tri nauke: kristjan mora biti pogumen, biti mora usmiljen ter ljubiti bližnjega in Boga. Čeprav je živel v prvih stoletjih krščanstva, je njegov zgled še danes aktualen in zanimiv; v današnjem času se večkrat ni mogoče zanesti na ljudi, ki niso dosledni ne z božjimi,

pastirstva, za skrb za celotno skupnost, društvo, še posebej pa za mlade rodove. Ob čestitkah ob obletnici posvečenja so izrazili željo, da bi mu Bog naklonil

včasih pa niti s svojimi idejami. Lahko pa se zanesemo na Kristusa in na zgled svetnikov, kot sta Mohor in Fortunat, ki sta dala življenje za vero. Ob koncu maše so člani župnijskega sveta in ostali župljani izrazili še posebno zahvalo ob 40. obletnici mašniškega posvečenja župnika, g. Marijana. Zahvalili so se najprej Bogu za klic in g. Marijanu za pripravljenost in odločitev, da temu klicu zvesto in vztrajno sledi že 40 let. Posebno zahvalo pa so izrekli tudi za ves trud, ki ga je vložil v števerjansko župnijo v teh treh letih dušnega

vztrajnosti, da bo še nešteto let predano uresničeval svoje poslanstvo.

Slovesna sv. maša se je nadaljevala s procesijo proti Gabrskemu koncu; ob petju, pritrkovanju, poslušanju Božje besede in molitvi so verniki pri dveh lepo okrašenih oltarjih prosili predvsem za lepo vreme, za blagoslov polj, vinogradov in gozdov, za bogate sadove zemlje in za varnost na delu. Bogoslužje se je končalo, po vrnitvi v cerkev, s slovesnim blagoslovom. Prisotni so nato še skupaj nazdravili na razgledni točki. / MV

SPRAVA, EDINOST, SREČA (9)

Primož Krečič

PRINAŠAJMO NEBESA TISTIM, KI ŽIVIJO V PEKLU

Posebno poslanstvo kristjanov je prinašati bližino in ljubezen tistim, ki živijo v hudih življenjskih razmerah. Veliko naših sodobnikov, in celo del javnega mnenja, se je ujelo v vez nemoči in brezizhodnosti. Bežijo v noč, v drogo, pa tudi v delo, potovanja, šport in podobne dejavnosti ali preprosto životarijo ob strani družbe. Njihovo življenje je prepleteno z žalostjo in niso srečni. Trpljenje naših sodobnikov ni toliko povezano z materialno revščino kot s pomanjkanjem ljubezni, sprejetosti, odpuščanja in podvrženosti vedno novim padcem v nemoč. Neredki tako že na zemlji živijo v pravem peklju. Zaprli so se, nimajo ciljev, vrednot, nihče se ne zanima zanje.

V njih pa se pogosto prebujajo vprašanje, kako more Bog dopustiti ta pekel, zakaj je treba tako trpeti in živeti? Morda vidijo kakšen zarek rešitve ali ukradejo kakšen užitek in kratko zadovoljstvo, vendar se potem zopet pogreznejo v blato svoje nemoči. Umiranje jim je postalo že tako vsakdanje, da niti več ne kričijo, prekrila sta jih neobčutljivost in občutek poraza. Skrivnost te bolečine nas presega, čeprav se dotika globoke življenjske resničnosti.

Edini odgovor je izkušnja Jezusa Kristusa, ki je stopil v te smrti, jih pretrpel in odrešil. Hudobni duh nas hujska, da ne bi verjeli njegovemu daru, Boga predstavlja kot konkurenta, ki omejuje našo svobodo in nas tlači v nemoč. Toda Jezus prihaja tudi v najbolj temna podzemlja, kjer kraljujeta smrt in bolečina. V njegovi ljubezni je vse odprto in ozdravljeno, prinaša nam dar izhoda in novega življenja. Ljubezen je močnejša od smrti. Vstajenska kultura zmaga v skupnostih, ker živimo Jezusovo odrešenje in mu zaupamo, da nas more potegniti iz še tako globoke brezne greha in smrti. Sestra Elivira je ustanovila terapevtsko skupnost Cenacolo, v kateri se zdravijo nekdanji odvisniki. V njihovih kapelah, kjer molijo in premišljujejo Božjo besedo, so slike vstalega Kristusa, ki vleče Adama in Evo iz groba. Mnogi fantje in dekleta so se po tej poti rešili suženjstva droge in greha. Tudi drugod stopajo ljudje na pot Jezusove osvoboditve in usmiljenja. Vsa naša družba na neki način potrebuje takega ozdravljenja. Pekel na zemlji se tako odpira v izhod in rešitev, ki je predokus Jezusove in naše velikonočne zmage.

OGLEJ Praznovanje svetih Mohorja in Fortunata: slovesno somaševanje in Andrea Tornielli

Čar usmiljenja, "vsemogočne šibkosti Božje ljubezni"

"Usmiljenje je prvi atribut Boga. Je Božje ime. Ni ga stanja, iz katerega ne bi mogli najti izhoda". To je le ena izmed misli papeža Frančiška o usmiljenju, ki vsebuje posebno močan naboj upanja in veljajo za osrednje sporočilo ne le jubilejnega leta, temveč njegovega papeževanja. Ta bistvena razsežnost Boga in naše vere na sploh je bila 12. julija v Oglelju rdeča nit letošnjega praznovanja svetih Mohorja in Fortunata, zavetnikov goriške in videmske nadškofije ter dežele Furlanije Julijske krajine.

MAŠA V OGLEJU

V oglejski patriarhalni baziliki je bilo ob 20. uri slovesno somaševanje; vodil ga je goriški upokojeni nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je prav na ta dan dopolnil 80 let. Ob njem so stali goriški nadškof Carlo Redaelli, videmski nadškof Andrea Bruno Mazzocato, tržaški škof Giampaolo Crepaldi, beneški patriarh Francesco Moraglia, upokojeni škof iz Linza Maximilian Aichern, ljubljanski nadškof Stane Zore, upokojeni koprski škof Metod Pirih, okrog 50 duhovnikov in diakoni. Skupaj z verniki so prosili za naše škofije, ki so izšle iz skupnih duhovnih korenin, obenem pa so se zahvalili Bogu za msgr. De Antonija, ki je z veliko človeško občutljivostjo in krepkim duhovnim pričevanjem služil goriški Cerkvi v letih 1999-2012. To je ob začetku maše v imenu vseh prisotnih poudaril tudi msgr. Redaelli, ki je izrazil posebno zadovoljstvo, da jubilarnt še vedno ostaja v škofiji s svojo dragoceno navzočnostjo "ne kot gost, temveč kot član duhovniške skupnosti", saj je za škofijo "izjemno pomembna oseba". Kot njegov naslednik se mu je zahvalil za "spoštovanje, bližino in prijateljstvo" v skoraj štirih letih škofovanja.

V homiliji je msgr. De Antoni povedal, da so leta njegovega življenja minila kot dih, "nisem bil prikrajšan za napore in trpljenje", toda iskreno je priznal, da izkuša, kako ta leta v starosti lahko še obrodijo sadove, "ostajajo polna soka in zelenja" (Ps 92), da on lahko še naprej oznanja, kako dober je Gospod. "Mož čas" je "moje zemeljsko bivanje: moja preteklost od rojstva dalje in moja prihodnost do smrti". Vse to je v Božjih rokah. "Nič, prav nič od tega, kar se je zgodilo, se dogaja ali se bo zgodilo, ne bo izgubljeno, pozabljeno, izbrisano, ker moje življenje JE v Njegovih rokah". To so roke, ki jih je odprl, ko je zakričal: "Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek". Roke, s katerimi je blagoslovil otroke, ozdravil bolne. "Božje roke, močne očetove roke, dobre in nežne matere roke, prijateljeve roke, Božje usmiljene roke".

O svetih mučencih Mohorju in Fortunatu je msgr. De Antoni povedal, da sta živela v času krutega preganjanja kristjanov. Še da-

nes pričata o tem, da tudi v najhujših časih Bog lahko vstopi v naš čas. Če hočemo narediti korak naprej, se moramo vrniti h koreninam, ki so se napačale v sanjah, da bi Cerkev postala kraj svobode in ljubezni, kraj, ki gostoljubno sprejema vse, kar je človeškega, kjer ni spon potrošniške in trgovinske miselnosti, s katerima merimo srečo v življenju.

Mohor in Fortunat nas spominjata, da se Bog pojavlja kot zmagovalec, darovalec življenja in plodnosti. Težki časi se lahko izkletke brez izhoda prelevijo v okna, skozi katera lahko vstopa ustvarjalna moč Duha. "Kjer se končujejo naše možnosti, se začnejo Božje". V Kani je manjkalo vino; učenci so imeli samo pet hlebov in dve ribi; ženske so na velikonočno jutro vedele, da same ne bodo mogle premakniti kamna izpred groba... Vsi naši vzkliki "nimam", "ne morem", "nisem sposoben" itd. bodo prejeli odgovor: "Ne boj se... Bogu ni nič nemogoče". On nas vedno preseneča, presega naša kratkovidna pričakovanja in si začenja utirati pot tam, kjer stojijo naše meje. Mašnik se je na koncu zahvalil Božji Materi, ki je iz rodne Chiogge "odpotovala z njim", mu pripravila pot do goriške zemlje, "ki mu je bila trinaest let zavetišče in dom". Zahvalil se je vsem tistim, ki so znali sprejeti napake, ki so obogatile njegovo izkušnjo; za kamne, ki so med potjo podaljšali njegov korak; za neuspele načrte, ki so ga privedli do spoznanja, da jih bodo morda dopolnile osebe z večjimi sposobnostmi. "Hvala za vse to", je sklenil msgr. Dino in v prostori bazilike doživel bučen aplavz.

Slavje se je nadaljevalo ob molitvah in ubranem petju v italijanščini, slovenščini in furlanščini. Po obhajilu je generalni vikar msgr. Adelchi Cabass v imenu goriške škofijske skupnosti voščil jubilarntu in mu podaril

Somaševanje v baziliki; levo msgr. De Antoni

umetnino, mozaik, ki upodablja boj med petelinom in želvo: to je prisposoda boja med svetlobo in temo, dobrim in zlim, simbol kristjanovega življenja. V imenu sobratov škof

fovske konference italijanskega severo-vzhoda se je patriarh Moraglia zahvalil msgr. De Antoniju, ker je vedno znal pričati o veselju krščanskega življenja. "Ti si škof, ki resnično veruje v Jezusa Kristusa!"

ANDREA TORNIELLI

Za praznovanje zavetnikov je že utečena navada, da pred mašnim slavjem poteka v bližnji "rimski dvorani" na glavnem oglejskem trgu kulturno srečanje. Tokrat je bilo vsebinsko posebno posrečeno. Gost je namreč bil časnikar in pisatelj Andrea Tornielli, "vaticanist" dnevnika La Stampa in avtor odmevne knjige (pogovora s papežem Frančiškom), ki je januarja letos izšla sočasno v 85 državah sveta (z naslovom *Božje ime je Usmiljenje* jo je v slovenščini izdala založba Družina). Tudi na srečanju, kot že s svojim pisanjem, je dokazal ne le to, da je pošten in korekten poročevalec oz. komentator

puščavi in gre za izgubljeno, dokler je ne najde, je "jasno, da njegova logika ni človeška, ampak Božja". Ne zadovolji se z 99 ovci, hoče vseh 100! Odlomek o prešuštnici (Jn 8,3-11) govori o Jezusu, ki ne sodi, ampak usmiljeno odpušča. "Ne poniža prešuštnice, ki bi jo po Mojzesovi postavi morali kamenjati", ampak ji naroči, naj gre in naj ne greši več. "Odpušča tako, da nas boža". Veli-

ko upanja daje tudi odlomek o cestinarju Zaheju (Lk 19,1-8). Evangelij ne pravi, da se je ta grešnik kesal svojih grehov, ampak samo to, da je bil radoveden in je splezal na smokvo, da bi videl Jezusa. Ta ga je prvi vzljudil in hotel obiskati na domu. Jezus sprevača pravila dobromislečih, gre jest na dom grešnika. V tem

objemu usmiljenja Zahej spozna, kdo sploh je, ubogi grešnik, in se globoko spreobrne, saj sklene, da bo povrnil vse, kar je pokradel. Tudi v zgodbi o gobavcu iz Markovega evangelija vidimo Jezusa, ki ne ostaja brezbržen, ampak je sočuten, pusti, da ga "ranijo" bolečine, bolezn, potrebe, ki jih sreča. Jezus ne gleda na stvarnost neprizadeto, temveč čuti z ljudmi, pusti, da se ga okoliščine "dotaknejo". Zanj je pomembno, da doseže tiste, ki so oddaljeni, jih reši kot izgubljeno ovco. Ko jo išče, govori o Božji logiki, ki sprejema, objema, spreminja zlo v dobro, pretvarja greh in obsodbo v odrešenje. Jezus se dotakne gobavca in nam tako kaže pot.

Že Pij XII. je v 50. letih trdil, da je velika drama našega časa dejstvo, da smo izgubili občutek greha. Res ne vemo, kaj je greh in kaj ni. "Živimo pa tudi v času, ko se je izgubilo upanje v novost, v to, da je mogoče kaj spremeniti, v roko, ki te lahko dvigne iz blata". Kljub vsemu hudemu je mogoče začeti znova in spremeniti življenje. "Kljub vsemu je možno doživeti odpuščanje in objem". Edina sila, ki lahko osvoji človekovo srce, je Božja nežnost, je februarja letos dejal Frančišek v Guadalupeju. Samo "vsemogočna šibkost Božje ljubezni" lahko očara, pritegne, upogne, zmaga. Tega ne zmore noben zakon ali drugo sredstvo. "Vsemogočna šibkost je podoba krščanskega Boga, ker Vsemogočni je postal otrok, povsem odvisen od nege očeta in mame".

To je neustavljiva sila Njegove miline in hkrati večna obljuba Njegovega usmiljenja. To je za vse nas vabilo in hkrati navodilo, kako naj živimo, da bi v naši družbi ne bili samo krščeni verniki, ampak tudi evangelizirani. Čudovito je tudi sporočilo odlomka o Samaritanki, ki je opoldne pri vodnjaku srečala Jezusa (Jn 4,5-41). Ko je on videl grešnico, "ji ni nanizal njenih grehov", ampak jo je prosil, naj mu da piti. Način, kako se Jezus v evangeliju približuje velikim grešnikom, nam veliko pove o tem, kako naj oznanjamo evangelij, "kaj pomeni se dotakniti src ljudi". Jezus, Bog ji postavi vprašanje, "jo potrebuje, jo pros, naj mu da piti". Protistrup, ki nam pomaga, da ne gledamo ivera v očesu svojega brata, bruna v svojem pa ne opazimo, da ne sodimo drugih, ne da bi videli sebe, je ponižnost. V dušo drugih ne moremo gledati, v svojo pa ja! Kdor izkusi Božje usmiljenje, ne more prezreti Božjega usmiljenega pogleda na sebi in svojih šibkostih. Ne gre za to, da bi se pomiloval, ampak za to, da ohranja smisel za stvarnost. Naučiti se moramo gledati vase. Kraj, kjer lahko srečamo Jezusov pogled, je

naš greh, pravi sveti oče Frančišek. "Ko izkusimo objem usmiljenja, ko pustimo, da nas Bog objame, ko se ganemo, se življenje lahko spremeni, ker skušamo odgovoriti na ogromni in nepričakovani dar. V človekovih očeh se zdi celo krivičen, saj je prevelik", kot se nam - človeško gledano - zdi pretirano odpuščanje očeta izgubljenega sina. V priliki je "sporočilo tudi za nas, starejše brate", ki s težavo sprejemamo tolikšno odpuščanje. "Kot ljudje nismo sposobni razmišljati na tak način, toda *Božje usmiljenje* - hvala Bogu! - je *Božje!*"

V pestrem pogovoru, ki ga je vodil Mauro Ungaro, urednik goriškega škofijskega tednika Voce Isontina, je Tornielli še spregovoril o knjigi, ki je nastala iz pogovora s papežem. Ker ga od vsega začetka "spremlja od blizu", ga niso pretirano zanimali IOR, reforma kurije in druge t. i. aktualne teme; želel je, "da pride do izraza njegovo srce, zakaj je usmiljenje tako pomembno v življenju njega kot moža, duhovnika, škofa". V pogovoru s papežem je zaznal obličje Boga in Cerkev, ki išče vse možne poti, da pride naproti človeku in ga objame. Je papež preveč usmiljen, je vprašal Ungaro. "O pretiranem usmiljenju lahko govori le nekdo, ki misli, da usmiljenja ne potrebuje" ... / DD

Svete Višarje

Višarski dnevi mladih

Rafaelova družba vabi mlade Slovence iz domovine, zamejstva in tujine na višarske dneve od četrka, 4. avgusta, do nedelje, 7. avgusta. Letos bomo obiskali rojake v Režiji in drugih krajih, se povzpeli na Svete Višarje, naše druženje pa sklenili s tradicionalnim Romanjem treh Slovenij. Program: spoznavanje zamejstva - srečanje s tamkajšnjimi ljudmi in njihovimi predstavniki, izmenjava mnenj in izkušenj, petje, duhovnost, sodelovanje pri pripravi Romanja treh Slovenij ter seveda druženje in sproščeno. Število udeležencev je omejeno na 15, zato se prijavite čim prej po tel.: 01 438 3050 ali rafaelova.druzba@siol.net.

Romanje treh Slovenij

V nedeljo, 7. avgusta, bo tradicionalno Romanje treh Slovenij na Svete Višarje, ki ga prireja Rafaelova družba. Letos bo uglašeno na 25. obletnico slovenske države. Ob 10.30 bo predavanje slovenske časnikarke in publicistke Zlate Krašovec. Predavanje, posvečeno slovenskemu jubileju, nosi naslov Drugačno pesem zapojmo, veselejšo! Ob 12.00 uri bo slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi in drugimi duhovniki daroval mariborski nadškof msgr. Alojzij Vukli. Poleg ljudskega petja bosta liturgijo obogatila glasbenika prof. Tomaž Simčič in sopranistka Tamara Stanese. Ob 13. uri bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki ga bo s petjem obogatil oktet Deseti brat.

Kulturni center Lojze Bratuz in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice organizirata v sklopu Srečanij pod lipami avtobus za Sv. Višarje. Informacije in prijave v uradu KCLB ob ponedeljku do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki +39 0481 531445 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

Msgr. C. Redaelli, M. Ungaro in A. Tornielli

Srečanje pod lipami | Jernej Vrtovec in Tanja Ozvatič

Nadškof Šuštar, človek dialoga in sprave, eden ključnih osamosvojiteljev

Nadškof Alojzij Šuštar je bil strpen karizmatik, velik demokrat, oseba neverjetne človeške veličine in duhovne globine, eden izmed očetov slovenske države. Bil je nadškof, ki so ga vsi sprejemali in imeli radi. Cerkev je z njim na čelu enotno stopila na stran naroda, ki se je na plebiscitu odločil za samostojno in neodvisno državo.

Knjigo o vlogi nadškofa Šuštarja pri osamosvojitvi Slovenije sta 14. julija na Srečanju pod lipami v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavila avtor Jernej Vrtovec in ravnateljica Celjske Mohorjeve dr. Tanja Ozvatič. Slednja je uvedla večer z mislijo primorskega duhovnika dr. Rudolfa Klinca izpred več kot 50 let: "Mohorjevke, pisane v krščanskem duhu, so vonj rodne zemlje, klic bratske krvi, duhovna vez, ki brate, razsejane po svetu, spominja na rodno grudo in jih ohranja zveste veri očetov in slovenskemu narodnemu občestvu". Zgodovina Mohorjeve družbe je nekako zgodovina slovenskega naroda v malem, je dodala ravnateljica. Tako ali drugače je prva in najstarejša slovenska založba v svojih knjižnih izdajah obeležila vse, kar se je pomembnega zgodilo v našem narodu od leta 1851 dalje. Zato so pri Celjski Mohorjevi v letu, ko praznujemo 25 let samostojne države Slovenije, "veseli, ponosni, hvaležni", da so lahko izdali knjigo Jerneja Vrtovca. Nadškofu Šuštarju danes velja velik poklon zaradi njegove izjemne domovinske zavesti in narodne pripadnosti.

Vrtovec - poslanec Državnega zbora in član NSi - pripada mlajši generaciji slovenskih politikov, živi na Vipavskem, je družinski mož in oče, po izobrazbi diplomirani teolog. Številnim zbranim na goriškem večeru v organizaciji KCLB in Krožka Anton Gregorčič je povedal, da je bil nadškof Šuštar "večplastna osebnost". Bil je "človek dialoga in sprave, eden izmed pomembnejših osamosvojiteljev Slovenije". Njegova vloga v obdobju procesa osamosvojitve je nesporna. O tem ni dileme.

Knjiga, ki je nastala kot predelava Vrtovčeve diplomatske naloge, zajema tri komponente. Prvi del je opis njegovega delovanja od leta 1980 do 1990, torej od imenovanja za nadškofa do procesa demokratizacije: to je čas, ko je nadškof Šuštar začel dialog s takratno oblastjo. Drugi del obsega sam proces in njegova prizadevanja za osamosvojitve Slovenije: tu je med drugim govor o tem, kako ni imel nobenega dvoma in je po televiziji povabil ne le kristjane, temveč vse Slovence, naj volijo za samostojno Slovenijo. "Zavedal se je zgodovinske odgovornosti in je zastavil ves svoj vpliv". Stvar, ki je Vrtovca posebno navdihnila zlasti kot politika, pa je "njegova osebnost kot takšna". Leta 1990 je namreč jasno dejal, da "Slovenci ne moremo iti v proces osamosvojitve, če ne gremo vsaj malce enotni, spravljeni... Ne

foto dpa

moremo biti uspešni kot država, če se bomo med seboj sovražili kot narod". Če bi bil danes še živ, trdi njegova sestra Slavka Kavčič, "bi bil zelo zaskrbljen, žalosten, ker on je spravo živel". O spravi je veliko razmišljal: "Razumel je, da imamo različne poglede, ni pa razumel, da se znamo med seboj tako sovražiti".

Življenjsko pot nadškofa Šuštarja je v knjigi orisal dr. France M. Dolinar, prav tako njegove pomembne povezave, ki so odločilno vplivale na priznanje Slovenije po osamosvojitvi. Škof Anton Jamnik, ki je bil v tistih letih Šuštarjev tesen sodelavec in osebni tajnik, je bil nekak motivator za nastanek te knjige: napisal je uvodne besede, prispeval pričevanje o svojih osebnih srečevanjih z nadškofom in dodal poseben razdelek o spravi. V knjigi je zbranega veliko gradiva iz nadškofijskega arhiva in iz Arhiva Republike Slovenije, je povedal Vrtovec. Poleg tega je opravil pogovore s številnimi osebami, med drugimi z Ruplom, Peterletom, Stresom, Jamnikom in drugimi.

Šuštar je bil pod stalnim nadzorom oblasti, saj je bil za oblast v 80. letih zelo "nepredvidljiv", je dejal avtor. Odpirali so njegovo pošto, ga šikanirali. On pa si je zadajal cilje, ki jih je z dialogom, vztrajnostjo in s svojo osebnostjo uresničeval: Božič je postal dela prost dan, kot nadškof je lahko šel v bolnišnico in zapore.

Ni razumel zaprtosti, mračnosti in temačnosti Slovenije, iz Švice je bil vajen multikulturalnosti, bolj liberalnih pogledov. Ko je leta 1985 prišel v Slovenijo Helmut Kohl, je sam izrazil željo, da želi priti do nadškofa. Po pričevanjih naj bi nemški kancler že takrat (!) prosil nadškofa, "naj se postavi na pravo stran", če pride do procesa demokratizacije. "Če

hočemo razumeti vlogo nadškofa Šuštarja med procesom slovenske osamosvojitve in demokratizacije, ne moremo mimo njegovega dela v tem obdobju. Bil je prvi, pred krogom Nove revije, ki je zastavil svoje ime in svoj vpliv. In je začel odpirati Slovenijo, pa si teh priznanj ni pripenjal". Veliko gorja so mu storili, pa ni zameril, ni sovražil. Vedel je, da so ga hoteli pretenatati, pa se ni pustil. "Bil je izredno bister človek, poliglot", ki se je v usodnih letih zavedal pomembnosti časa, "da prihaja ura, ko se slovenski narod mora odločiti". Aprila 1990 je dal javno podporo strankam Demosa in povzročil ogorčenje dela politike. Vedno je trdil, da je enak do vseh strank; od teh pa je odvisno, kakšno bo sodelovanje. "Sodeloval je z levimi in desnimi, zaradi tega je bilo ogorčenje na levi in desni strani ter tudi znotraj velikega dela Cerkve v Sloveniji". Velikokrat je dvignil prah, imel pa je preprost, ljudski in ubran način komunikacije, bil je blizu ljudi. Ko se je bližala osamosvojitve, je pisal vsem župnijskim uradom in samostanom Slovenije pismo z navodili, kako naj se vsa Cerkev in vsi verujoči obnašajo: naj se prižgejo kresovi, naj se zvoni v cerkvah, naj se posadijo lipe. Pozval je duhovnike, naj vplivajo s pozitivnim sporočilom na občane. Na dan razglasitve je bil v skupščini, nato tudi na proslavi. Ko je tam spregovoril, mu je bil ugasnjen

mikrofon, "njegova molitev je bila utišana"... Milan Kučan, ki mu je Vrtovec dal priložnost, da dogodek pojasni, se je v knjigi izrekel, da ni on tega naročil. Sam Šuštar "je bil razočaran, ni pa zameril"; še naprej je želel ohranjati upanje in zaupal, da "korak za korakom, pa bo šlo". Ko so naslednjega dne sile JLA napadle samostojno Slovenijo, je Šuštar pisal papežu Janezu Pavlu II. telegram in prosil za pomoč. Sveti oče se je v konzistoriju takoj odzval na napad in pozval k spoštovanju človekovih pravic ter k miru. Slovenski in hrvaški narod imata pravico do samoodločbe, je še dejal. "V Vatikanu smo imeli najboljšega zavznika. V Italiji, Ameriki, Franciji in Angliji ga nismo imeli"... Najboljši so bili Vatikan, Avstrija in Nemčija. Sam predsednik skupščine Bučar je prišel do Šuštarja, "politika ga je prosila za pomoč". Ključno je sporočilo, ki ga je škofovska konferenca poslala po svetu: dne 4. julija Šuštar je tudi pisal vsem samostanom, župnijskim uradom, škofom, redovnikom po svetu sporočilo, naj se čim prej prizna samostojna Slovenija. Prosil je ostale škofovske konference, naj posredujejo pri svojih vladah in ostalih državnikih, da se obsodi napad na Slovenijo. Prihajala so pisma solidarnosti. "Cerkev je takrat nekaj veljala v svetu". Nadškof Šuštar je tedaj bil znan kot tajnik Evropske škofovske konference. Obrnil se je

tudi na Slovence v zamejstvu in po svetu. "Sledili so mu, poznali so ga" in pozivali svoje vlade. Ob Božiču 1991 je Slovenijo priznala Nemčija, 13. januarja 1992 je isto storil Vatikan, dva dni kasneje Evropska zveza. Vatikansko priznanje je dalo pogum še ostalim evropskim državam "in Šuštar ima tu nedvomno izjemne zasluge". Nadškof Šuštar "je bil človek dialoga, on je spravo živel", je večkrat ponovil Vrtovec. Leta 1990, ko je Šuštar začutil, da prihaja čas osamosvojitve, je dejal, da moramo iti v ta projekt spravljeni in enotni. Zato je tudi šel v Kočevski Rog, "pa čeprav sta bila tako on kot Kučan skeptična". To ni bila slovesnost, "to je bil zanj pogreb pomorjenih ljudi", hkrati pa tudi "kamenček v procesu mozaika sprave". Še danes se moramo zavedati, da bo naš narod uspešen, le če bomo spravljeni glede skupnih primarnih ciljev.

"Šuštar je vse spoštoval, ni delil. V ljudeh je iskal dobro, ne pa slabo". Sam je dejal: "Ko se zdi, da so izčrpane sleherne možnosti za dialog, ko se zdi, da ni več poti, da lahko vstanemo in gremo, nam ne preostane nič drugega kot to, da se ponovno usedemo za mizo in nazaj začnemo z dialogom". To velja za vsakega izmed nas, je podčrtal Vrtovec: "Da imamo dialog vedno pred očmi! Tudi ko gremo od kakršnekolik mize skregani, ni čas, da smo skregani, temveč čas za to, da spet sedemo za mizo in smo sposobni se med sabo pogovarjati"! Sprava je "beseda, ki bi morala biti prisotna v vsakem izmed nas. Žal je danes izmalicena, je že kar psovka. To pa je narobe!"

V drugem delu knjige, ki vsebuje tudi vrsto zanimivih, prvič objavljenih fotografij, je nekaj zelo zgornjih pričevanj sorodnikov, sodelavcev in drugih osebnosti. Nekaj odlomkov je prebrala dr. Tanja Ozvatič, Jernej Vrtovec pa jih je pokomentiral. O Šuštarjevi veličini med drugim veliko pove zapis njegove sestre, ki je napisala, da so bili "domači včasih nejevoljni, ker so bili pri njem kar naprej na obisku klošarji, ki od njega nikoli niso odšli praznih rok. On jim je rekel 'akademiki' in tega smo se navzeli tudi mi".

Bogati večer je ravnateljica založbe sklenila s še eno mislijo o bistveni razsežnosti mohorjevke.

Fran Saleški Finžgar, ki je 30 let delal tudi za Celjsko Mohorjevo družbo, je leta 1924 tudi zapisal: "Če hočeš koga pridobiti za Mohorjevo družbo, ne glej na njegovo strankarsko pripadnost in ne na njegov stan. Mohorjeva družba je za vse stranke in vse stanove, saj smo si kljub vsem razlikam vendar bratje, sinovi ene matere, Slovenije. Pravzaprav je Mohorjeva družba nam vsem še toliko bolj potrebna, čim bolj smo si politično in strankarsko razdeljeni, kajti tem bolj so nam pomembne stvari, ki so nam vsem skupne. Čim enotnejši, tem močnejši". / DD

foto dpa

SDM 2016

Sredi tega tedna je okrog 120 mladih iz goriške nadškofije odpotovalo na Svetovni dan mladih (SDM), ki bo potekal od 25. do 31. julija v Krakovu na Poljskem pod geslom *Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli* (Mt 5,7). Med njimi so tudi slovenski goriški skavti (15 roverjev in popotnic ter trije voditelji) in štirje mladi iz dekanije Štandrež. Mlade spremljajo nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli, msgr. Paolo Nutarelli, g. Moris Tonso in odgovorni za mladinsko pastoralo, g. Nicola Ban. Vrhunec in sklep SDM bo nedeljska sveta maša, ki jo bo daroval papež Francišek v krakovskem parku Blonia in pri kateri pričakujejo dva milijona ljudi. Od 20. do 25. julija 2016 bo potekal predprogram velikega shoda, t. i. dnevi po škofijah. Vsaka škofija pripravljata za romarje, ki bodo prišli z vsega sveta, poseben program. Spoznavali bodo poljsko kulturo, skupnosti, prebivalce; sprejele jih bodo gostiteljske družine. Goriški romarji bodo preživeli vrve dneve v različnih pravih škofijah Katowice. Na programu imajo obisk Auschwitzta, romanje na Jasno Goro v Čenstohovi, svetišče, ki velja za srce poljske marijanske duhovnosti (ta dan bodo naši skavti imeli samostojen skavtski program). V soboto bo veliko srečanje z vsemi družinami ob pobratenju s Katowicami. V ponedeljek, 25. julija, bo goriška skupina prispela v bližino Krakova; tam jih bo sprejela župnijska skupnost MB Rožancowej v kraju Niepolomice. V osrednjih dneh SDM bodo imeli udeleženci vsak dan po eno katehezo s škofi, ob popoldnevnih bodo imeli možnost za obisk kulturnih in športnih prireditev po mestu, za spoznavanje znamenitosti mesta, odprti bodo muzeji in galerije. V torek, 26. julija, bo uvodna maša s krakovskim škofom. V sredo, 27. julija, sta na sporedu romanje k svetišču Božjega usmiljenja in shod vseh mladih romarjev iz Italije. V četrtek, 28. julija, bodo mladi sprejeli papeža Franciška, v petek, 29. julija, bodo v parku Blonia z njim molili križev pot, ki bo še na poseben način povezan z usmiljenjem. V soboto bodo peš romali na t. i. Kamp usmiljenja, kjer bo celonočno bdenje s papežem; prenočili bodo pod milim nebom in naslednji dan, 31. julija, pričakali sklepno praznično mašo. Goriška skupina se bo vrnila domov v ponedeljek, 1. avgusta, proti večeru. V goriški nadškofiji se je tokrat prvič zgodilo, da gre nadškof na SDM skupaj s svojimi mladimi.

Poletno središče Srečanja

Razgibalno ustvarjalne urice v razigrani družbi

Ko šolske knjige, zvezki in vse, kar spada v šolsko torbo, čemerno ždijo v kakšnem skritem kotu otroške sobe, se v prostrani zelenini parka Zavoda Sv. Družine, na severnem delu mesta Gorica, oglašajo veseli otroški glasovi. Že kar dolgo vrsto let namreč ob začetku poletne šolske sestre v ulici don Bosco dajajo radovoljno na razpolago svoj krasni vrt, z obširnimi travnikom in igriščem, da se v njem lahko uresničuje poletno središče Srečanja. Tudi letos je to "pustolovsko letovišče" sredi mesta pripravilo AŠZ Olympia v sodelovanju s Skupnostjo družin Sončnica in Mladinskim domom iz Gorice za malčke iz zadnjih letnikov vrtca in osnovnošolske otroke. Po utrujajočem šolskem letu otroci v družbi vrstnikov lahko brezskrbno preživljajo proste dni predvsem z razgibanjem, saj je športna dejavnost v tem središču na prvem mestu, po zgledu latinskega pregovora *Zdrav duh v zdravem telesu*, v ustvarjalnih delavnica pa lahko sproščajo svoje domišljajske vzgibe. Prejšnji teden smo obiskali to razigrano, a disciplinirano družino nasmejanih obrazov: otroci so ravno sedeli za dolgo mizo ob cvetočih oleandrih in jedli malico pod pazljivimi očmi mladih animatorov (Moja Pintar, Petra Crossato, Veronika Devetak, Anna Vitale, Valerio Komic, Jury Devetak; prihodnji teden bo prišla še Maja Devetak, ki ima izkušnje pri delu z otroki s po-

sebnimi potrebami). Na bližnjem drevesu je škrtat s svojo enolično pesmijo izražal veselje ob žgočem soncu, medtem ko smo se pogovarjali s koordinatorko središča

malčki iz vrtcev, je število otrok kar poskočilo. Prisotnih je 40-45 otrok na teden, polovica je cibabanov iz vrtca, polovica pa osnovnošolcev. Malčki so se takoj lepo

Skupinica malih igralcev z mentorico Sanjo Vogrič

Damijano Češčut, ki med šolskim letom vodi pri AŠZ Olympia široko ponudbo športne vadbe za mlade in najmlajše. Povedala nam je, da se je letošnje središče Srečanja začelo 13. junija, takoj po koncu pouka, in se bo prvič končalo šele 12. avgusta. Letos poteka dva meseca, kar je zagotovo dobrodošla novost. Otroci prihajajo ob 7.30 in odhajajo ob 15.30-16.00. Kdor želi, ima na razpolago namreč tudi kosilo. Ostali gredo domov ob 13.30. V letošnjih prvih tednih je bilo okrog petnajst - dvajset otrok na teden, ko so središče obiskovali le osnovnošolci. Ko pa so konec junija šolsko leto končali tudi

vključili v živahno družbo. V prejšnjih letih je zaradi vsesplošne krize znatno upadlo število ude-

ležencev središča, letos pa je Damijana Češčut ugotovila - po preverjanju lanskoletnih vpisov -, da je otrok več kot lani - pred štirimi leti jih je bilo 58; sprejmejo pa jih lahko do 60. Otroci so od vsepoved, od Doberdoba do Števerjana. Letos ni nikogar iz Nove Gorice, lani jih je bilo nekaj. Vsi ti otroci obiskujejo naše slovenske šole, čeprav je precej takih, ki prihajajo iz italijanskih družin. Češčutova je pojasnila, da je stalnica središča športna delavnica; jutraj imajo vsi jutranjo telovadbo, potem vadijo odbojko, košarko, nogomet; sproščajo se tudi z družabnimi igrami. V prejšnjih, zelo vročih dneh so po skupinah najraje čofotali v bazenu. Imeli so pa tudi poligon - za to so se preselili v telovadnico AŠZ Olympia na dreveredu 20. septembra; leta je zelo primerno zatočišče, ko jim vreme ne dopušča telovaditi na prostem -, pa tudi za štafete in še marsikatero drugo športno dejavnost. Telesna vadba seveda ne zapolni vsega časa, ki ga preživljajo v

/str. 14
Iva Koršič

Abonmajška sezona SSG 2016/2017 v Gorici

Nadaljujejo se vpisi abonmajev

Slovensko stalno gledališče se tudi letos predstavlja na Goriškem z bogatim repertoarjem v abonmajski sezoni 2016/2017, ki vsebuje šest predstav in dva posebna dogodka, ki ga posamič ponujata Kulturni dom Gorica in Kulturni center Lojze Bratuž iz Gorice. Uvodna predstava, Čehov Češnjev vrt, bo na sporedu v ponedeljek, 14. novembra 2016 (ob 20.30) v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Na Goriškem že poteka predpis abonmajev; kdor abonma vpiše do 29. julija 2016, ima popust. Abonmaji SSG za Gorico so na voljo pri blagajni Kulturnega doma, ki je odprta od ponedeljka do petka od 9.00 do 12.00. Predstave se bodo tudi letos izmenično vrstile na odru Kulturnega doma in Kulturnega centra L. Bratuž in bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi. V abonmajsko ponudbo je vključen tudi brezplačen avtobusni prevoz za vse predstave goriškega abonmaja. Za vse podrobnejše informacije za vpis abonmaja SSG v Gorici se lahko zainteresirani obrnejo na urad Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20 - tel +39 0481 33288 - info@kulturnidom.it).

Inštitut za varstvo in raziskovanje okolja

Višji odstrel divjih prašičev v Brdih

Inštitut za varstvo in raziskovanje okolja (ISPRA) je privolil v povečanje kvote odstrela divjih prašičev v Brdih, in sicer za sto enot v triletju 2016-2019. Izredno dovoljenje ne velja za lovce, ampak samo za osebe Deželne gozdne straže. "Gre za pomemben dosežek Pokrajine Gorica, ki ga po prenosu pristojnosti podeduje Dežela. Najdemo si, da bi ta rešitev postala zgled tudi za druga območja

svoje pokrajine, pri čemer sta Gorica in Trst imela velike težave zaradi skromnega števila osebja. Po novem, s poenotenim deželnim sistemom, lahko vsi lovski čuvaji v Furlaniji Julijski krajini delujejo na celotnem deželnem ozemlju". S tem bo na primer samo v Pokrajini Gorica število lovskih čuvajev, ki jih je možno nameniti akcijam zoper pretirani porast divjih prašičev, naraslo s šest na šestdeset. Srečanje z novinarji je

Deželni odbornik za lov Paolo Panontin in podpredsednica Pokrajine Gorica Mara Černic (Foto FJK)

v Furlaniji Julijski krajini, kjer so težave zaradi množenja divjih prašičev posebej pekoče", je na nedavni novinarski konferenci v Gorici dejal deželni odbornik za lov Paolo Panontin. Ta je nato poudaril, da ima prenos pristojnosti s Pokrajino na Deželo v tem oziru nedvomno pozitivne posledice. "Doslej so lovski čuvaji lahko delovali samo na območju

sklinala podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic, ki je spomnila, da divji prašiči vse bolj puščajo med briškimi vinogradi, spustijo pa se tudi do predmetnih predelov, kot je na primer park v Pevmi. Na Goriškem se število divjih prašičev v povprečju vsako leto poveča za 14 odstotkov.

ARC/VP

NAŠ PRAPOR
ZDRUŽENJE KRAJEVNA SKUPNOST PEVMA-ŠTMAVER-OSLAVJE

vabijo na

PRAZNIK SV. ANE

v športno-kulturnem središču v Pevmi
21., 22., 23., 24. julija 2016

Četrtek, 21. julija 2016, ob 19.00

Turnir v odbojki 3 proti 3
6. memorial David Sossou

Petek, 22. julija 2016, ob 19.30

- Predstavitve knjige Vilija Prinčiča **V Brucku taborišču 1915-1918**

- Odprtje razstav:

Tragedija beguncev 1915-1918 in Naša mama kuha kafe (Zdravko Gruden)

- Glasbeni nastop mladinske skupine Štmaver

Ob 21. uri

Večerni program: **SDRINDULE**

Sobota, 23. julija 2016, ob 20.30

Ples s skupino PIKAPOLONICA in s skupino PRIMARNA

Nedelja, 24. julija 2016, ob 8.45

SV. MAŠA S PROCESIJO

ob 10.00 odkritje in blagoslov kipa Marije na vojnih okopih

ob 10.30 razstava, ogled slik in nagrajevanje natečaja

"V DOMAČEM VRTU CVETIJO ..."

Vse dni bodo delovali kioski z jedajočo na žaru in pijačo

Razstava bo odprta od 21.7. do 24.7. ves dan in od 25.7. do 31.7. od 17. do 19. ure in do konca decembra 2016 po dogovoru.

Pod pokroviteljstvom Občine Gorica in v sodelovanju z župnijo sv. Mavra in Silvestra, Zdravjem pridelovalcev rebule z Oslavja, društvom skultura2001, središčem CRASG in Turističnim društvom Salkan

Obvestila

Knjižnica Damirja Feigla v Gorici je po poletnem urniku odprta v ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 16.00, v torek in četrtek pa od 10.00 do 18.00. Zaradi dopusta bo zaprta od 8. do 19. avgusta 2016.

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da bo urad od 1. julija do 31. avgusta deloval od 8. do 14. ure od ponedeljka do petka. Popoldne bo urad zaprt. Od 8. do 15. avgusta bo urad zaprt zaradi dopusta.

SPDG načrtuje v avgustu tridnevni izlet v Dolomite, v skupino Pale di San Martino. Predvideno je od 4 do 7 ur hoje dnevno. Zaradi pravočasne rezervacije prenočišča je potrebna predhodna prijava. Informacije daje Vlado tel. 3317059216.

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bo občinska knjižnica zaprta zaradi selitve v nov sedež na Prvomajski ulici št. 42 (Butkovičeva hiša) do petka, 16. 9. 2016 (ukrep župana št. 3 z dne 31. 5. 2016).

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bodo v juliju in avgustu 2016 uradi zaprti v popoldanskih urah. Urniki posameznih uradov so objavljeni na spletni strani Občine, in sicer: www.comune.savogna.go.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 6. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Slovensko Istro za ogled Sečoveljskih solin in obisk zgodovinske ter moderne oljarne (Tonina hiša). Sledilo bo družabno srečanje. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarelega ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 - Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s trindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

Profesorica slovensčine išče delo (tudi instrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41

256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovensčine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijansčine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstvih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Darovi

Ob 37. obletnici smrti predrage mame Angele Kacin roj. Tušar darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

Čestitke

V sredo, 13. julija, sta na fakulteti za agronomijo videmske univerze končala študij vinogradništva in vinarstva podpredsednik **Fabijan Muzič** in **Jakob Figelj**. Iz srca jima čestitajo in želijo še veliko uspehov člani in prijatelji društva Sedej iz Števerjana.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 22.7.2016 do 28.7.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 22. julija** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 24. julija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 25. julija (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 26. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 27. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čigre, morske lastovke - Izbor melodij.

Četrtek, 28. julija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Gosta večera gosta
TOMO KRIZNAR
in **BOJANA PIVK KRIZNAR**

S fotografijami in posnetki bosta spregovorila o humanitarnih akcijah, knjigah, dokumentarcih ter o triletnem trudu, da bi spravila v sudanske Nubske gore 175.000 evrov vredno vrtno napravo za iskanje vode.

Večer bo vodil novinar **Fabio Gergolet**.

Četrtek, 28. julija 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

ZSKP / Digitalizacija župnijskih arhivov slovenskih krajev v Italiji

Za ohranitev dragocenega krajevnega gradiva

Zupnijski arhivi slovenskih krajev v Italiji je naslov projekta, ki ga ureničuje Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in ga je predstavila javnosti 12. julija v prostorih Galerije Ars na Travniku.

Digitalizirani dokumenti so odraz zgodovinskih sprememb, ki so se dogajale v Evropi v stoletjih. Poleg velikega pomena, ki ga imajo za razbiranje zgodovinskih podatkov, so to tudi odlični viri za raziskovanje demografskih podatkov, opise družinskih jeder, zgodovine slovenstva na našem ozemlju, pa tudi dogodkov v naših vaseh, je bistvo podviga povzela moderatorica tiskovne konference Lucija Tavčar. Sadovi dela bodo katalog, DVD-plošča z gradivom in publikacija z izsledki raziskovalnega dela.

“Projekt nam nalaga veliko dela, pa tudi novih izzivov”, je v uvodnem pozdravu dejala predsednica ZSKP Franca Padovan. Vanj vključujejo veliko energije in mladih sil. O zvezi je povedala, da je aktivna na glasbenem, gledališkem, publicističnem in drugih področjih, decembra 2015 pa se je delovanje razširilo še na Benečijo, tako da imajo zdaj “kar 18 članic in morda se nam bo pridružila še katera”, je ponosno povedala in poudarila doprinos mladih. “To se pozna tudi pri raznih podvigih”, o čemer pričajo, med drugimi, števerska in štandreška gledališka skupina, Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža, MePZ Hrast itd. Vse to veliko pripomore k temu, da je zanimanje za kulturo veliko, zaradi česar se je

Albert Devetak, Peter Černic, Franca Padovan, Lucija Tavčar

Padovanova srčno zahvalila vsem sodelavcem.

O vsebinskih vidikih projekta, posvečenega digitalizaciji dokumentov iz župnijskih arhivov, “da bi zajamčili njihov obstoj”, je podrobneje spregovoril strokovni vodja projekta, prof. Peter Černic. V začetku je bil projekt širše zastavljen, digitalizirati so želeli tudi župnijske arhive nekaterih slovenskih vasi na Tržaškem; zaradi nižjih sredstev pa so ga morali delno okrniti in so se zato omenili zgolj na področje goriške nadškofije. Zajeli so Doberdob, Jamlje, Gabrje, Vrh Sv. Mihaela, Rupo, Peč, Sovodnje, Štandrež, Podgoro, Pevmo, Štma- ver, Števerjan in Krmin, so se povedali na srečanju, ki se ga je udeležila tudi goriška občinska odbornica Silvana Romano. Večkrat se misli, da moderna tehnologija izriva knjige; v tem primeru pa se dogaja ravno

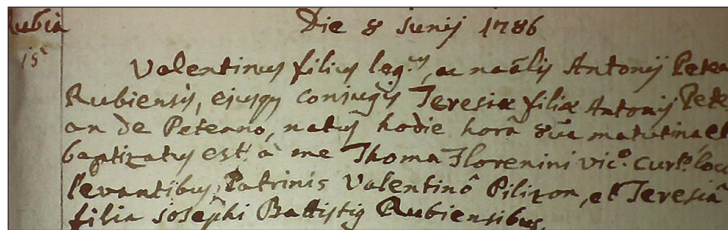
obratno, saj “tehnika ustvarja pogoje za dolgoročno ohranjanje in zaščito papirnatih dokumentov”, je dejal Černic. Digitalizacija je to veliko bolj poceni in učinkovito, ker je kvaliteta slik boljša, te pa so lahko dostopne širšemu krogu ljudi. Digitalizirali so najprej najstarejše vire, tiste, ki so tudi najbolj dragoceni, in se postopoma približevali letu 1945; po zakonu so namreč arhivi prosto dostopni, če so stari vsaj 70 let. Večkrat se ne zavedamo bogastva omenjenih arhivov, ki jih hranijo naše vasi, je še dejal zgodovinar. Včasih so viri zelo stari: razmeroma majhna župnija, kot je gabska, ima ohranjeno krstno knjigo iz leta 1624 (“Zazidano jo je našel g. Markežič”), torej šele “10 let po dokončnem normiranju pisanja takih knjig”. Po avstrijski zakonodaji so imeli taki zapisi od le-

ta 1781 dalje javnopravno veljavo; v trenutku, ko so se začele ustanovljati moderne države - pri nas z Marijo Terezijo in Jožefom II. - so te knjige postale dejansko matični urad in pri nas so to ostale vse do leta 1921. Gre predvsem za krstne oz. rojstne, birmanske, poročne in mrliške knjige ter t. i. status animarum, “neke vrste ljudsko štetje”, popis družin. Te knjige niso prisotne v vseh naših župnijah; različni župniki so tudi različno zapisovali; bolj se bližamo 19. stoletju, bolj so zapisi jasni in usklajeni z vnaprej določenimi oblika-

mi. “Večkrat pozabljam, da to, kar se dogaja pri nas, je odraz širših zgodovinskih procesov. Naša zgodovina je v toku z evropsko”. Krstne knjige so postale obvezne s Tridentinskim koncilom, z dekretom iz leta 1563, ki določa, da je treba zapisovati poroke in krste. Šlo je za potrebo po kontroli teritorija v valu protireformacije. Prve krstne knjige naj bi se uvajale v drugi polovici 16. stol., leta 1614 pa se določi tudi zapisovanje mrtvih, obstoj župnijske mrliške knjige. Župniki so morali zapisovati po posebnih obrazcih, formule zapisovanja pa so se s časom prilagodile. Avstrijska vlada je 1. maja 1781 z okrožnico določila, da imajo ti dokumenti javno in civilno veljavo, februarja 1784 so bile določene tudi jezikovne formule. To je veljalo na ozemljih, ki jih je cesarstvo neposredno nadziralo. Napoleon je to kompetenco prenesel na državo, po restavraciji pa je

Avstrija poverila Cerкви in župnijam nalogo vodenja pravih matičnih uradov: župniki so postali javni uslužbenci in to ostali do leta 1921, ko so začeli ustanovljati matične urade na občinah. Viri niso popolni in so vsekakor različni po različnih župnijah. Nekateri so se izgubili, preživeli so več vojn itd. Iz njih pa lahko le izluščimo marsikateri podatek, je dejal Černic. Najprej so pomembni za zgodovino priimkov: lahko spoznamo, kdaj in kje se pri nas pojavljajo in razvijajo nekateri priimki; na razpolago imamo tudi serijo de-

mografskih podatkov, ki pričajo o tem, koliko ljudi je živelo na vaseh, s čim so se ukvarjali, kakšna so bila družinska jedra in kakšni poklici. Hkrati najdemo opis dogodkov, vezanih na religiozno življenje po vaseh. Končno vidimo tudi, kako se s koncem 19. stoletja začela uveljavljati zapisovanje slovenskih imen. Koordinator projekta Albert Devetak je obrazložil, da so projekt razdelili v več faz. V predhodni fazi vzorčnega raziskovanja so ugotavljali, kaj bi lahko bolj točno našli v arhivih in kaj bi bilo najbolj potrebno digitalizirati. Z drugo raziskavo na terenu so ugotavljali, v kakšnem stanju sploh so knjige in kateri problemi bi nastali z digitaliziranjem. Nato so se lotili iskanja primerne opreme oz. sistema za digitalno obdelavo knjig. Potem ko so tehnični sistem dobro preizkusili, so zdaj v fazi digitalizacije in pregleda digitaliziranega materiala. Sledila bo faza publikacije, snemanja na DVD in končne predstavitve. Prošnjo za projekt so predstavili Deželi FJK septembra 2013, pogodbo pa so podpisali šele novembra 2014. Prvotno je bil načrt širše zastavljen, odobrenih sredstev pa je bilo precej manj. Ker so prejeli samo dvajset tisoč evrov, so morali zmanjšati že izdatke za nakup opreme: odločili so se za manjši t. i. planetarni skener in preslikavanje s fotografskim aparatom. Da bi se dragocene knjige ne pokvarile, so seveda delali v belih rokavicah. Pri projektu so kot mlajši sodelavci dejavni Stefania Beretta, Elija Marušič, Luka Terčič, Patrizia Padovan, Monica Quaggiato, Andrej Čavdek “in še drugi bodo prišli v pošte v naslednjih fazah”, je dejal Devetak. Franca Padovan se je ob koncu zahvalila goriškemu nadškofu Redaelliju za potrebna dovoljenja in prijaznost, ter vsem duhovnikom, ki so sodelovali pri delu. / DD

Osební spomíní na pot osamosvajanja Slovenije (2)

Samostojni

14. KONGRES ZKJ

Ostali smo pri pripravah Zveze komunistov Slovenije na 14. kongres jugoslovanske partije januarja 1990 v Beogradu. Še pred odprtjem kongresa so se 8. januarja slovenske opozicijske stranke povezale v volilno koalicijo Demos. Tudi to je seveda vplivalo na delegate Zveze komunistov Slovenije, da so postavili konkretne zahteve po preureditvi ZKJ z ustanovitvijo avtonomnih republiških zvez, pogoj za vzpostavitev liberalnejšega večstrankarskega sistema. Srbija je z Miloševićem vztrajala pri centralni organizaciji in enostrankarskem sistemu. Na tiskovni konferenci sta Ciril Ribičič in Lev Kreft obrazložila slovenske predloge, ki so bili v celoti zavrnjeni, kar je po mnenju Krefta pomenilo razpad enotne partije. S težkim srcem, Sonja Lokar z objokanimi očmi, so slovenski delegati zapustili kongresni center Sava v Novem Beogradu. Srbski predsednik Milošević je zahteval, da se kongres nadaljuje, vendar so bili proti delegati iz Makedonije, Hrvaške in Bosne in Hercegovine. Kongres smo spremljali iz Trsta, ker so v Rimu menili, da se v Beogradu ne bo zgodilo nič posebnega.

Pot k osamosvojitvi je šla dalje. Prve dni marca je skupščina v Ljubljani iz uradnega naziva republike črtala pridevnik socialistična, postala je torej Republika Slovenija. Konec istega meseca je bila za republiško himno izbrana Prešernova

Zdravljica.

Aprila smo spremljali priprave na prve večstrankarske volitve. Prepričljivo je zmagal Demos, nepričakovano pa so znotraj koalicije največ glasov prejeli Krščanski demokrati. Komunisti, ki so se preimenovali v Stranko demokratične prenovne, so prejeli 17, Zveza socialistične mladine pa dobrih 14 odstotkov, izvoljeni pa so bili tudi člani predsedstva,

Sonja Lokar odhaja iz Beograda

Ivan Oman, Ciril Zlobec, Matjaž Kmecl in Dušan Plut. Na balotajznih volitvah za predsednika predsedstva je zmagal Milan Kučan.

Pričela so se pogajanja o sestavi nove vlade. K razgovoru so bili povabljeni tudi predstavniki Zveze socialistične mladine, toda njen predsednik Jožef Školč je zahteval najmanj 8 ministrstev in predsednika skupščine. Demos je nesprijemljive zahteve odklonil in najprej ponudil

mesto predsednika vlade Pučniku, ki pa se je zaradi poraza na predsedniških volitvah in iz zdravstvenih razlogov odpovedal mandatu. Poverili so ga Lojzetu Peterletu.

Z mislimi pa sem bil že v Rimu, kjer se je v prvih dneh junija pričelo svetovno nogometno prvenstvo. Urednik športnega radijskega pola me je dodelil v Rim, kjer je Italija odigrala večino tekem. Raje bi seveda šel v Bologno in Milan, kjer je igrala Jugoslavija. Na predvečer, 7. junija, je bil v Karakalovih termah nepozaben koncert treh tenorjev. Prvič so se skupaj predstavili in zapeli Luciano Pavarotti,

Placido Domingo in Jose Carreras. Repertoar je obsegal tako operne arije kot slovite popevke, od Cielito lindo do Oči čarnije. Prvenstvo se je pričelo s presenečenjem, saj je v uvodni tekmi Kamerun premagal svetovne prvake, Argentine. Zlata jugoslovanska reprezentanca, v kateri so bili med drugimi Prosinečki, Boban in seveda Srečko Katanec, član Sampdorije, je pričela katastrofalno s porazom proti Zahodni Nemčiji s 4:1. Sušljalo se je, da je delegacija z igralci vred zvečer pred tekmo popila 11 steklenic viskija.

V nadaljevanju so plavi zaigrali bolje in se uvrstili v četrtfinale. Italija, za katero so igrali tudi Zenga, Donadoni, Vialli in Schillacci, najboljši strelec prvenstva, se je v četrtfinale uvrstila s tremi zmagami. V osmini finala je Jugoslavija premagala Španijo z 2:1, Italija pa Urugvaj z 2:0. V četrtfinalu so se plavi srečali z Argentino, Katanec ni igral, ker naj bi trenerju Osimu zaupal, da v Ljubljani grozijo njegovi

družini s posledicami, če bi nastopil v jugoslovanskem dresu. Argentina je Jugoslavijo izločila po streljanju enajstmetrovk, medtem ko je Italija premagala Irsko. Obe polfinalni tekmi sta se končali s streljanjem enajstmetrovk: Argentina je izločila Italijo, Nemčija pa Anglijo. Ker so bili vsi radijski studii v ulici Babuino ob nedeljah zasedeni, sem poročal iz no-

Milan Kučan odhaja domov iz Beograda

vega, vendar še ne povsem dokončana radiotelevizijskega središča Saxa Rubra v rimskem predmestju. Navadno me je spremljal kolega Mario Petrina, doma iz Catanie, ki me je z vespo peljal, seveda tedaj brez čelade, na pošiljanje prispevkov. Predstavil mi je znanca, poslanca republikanske stranke Salvatoreja Grilla iz Catanie, ki je imel sorodnike v Gradišču. Zelo ga je zanimalo dogajanje v Sloveniji, naprosil me je, da bi mu organiziral srečanje s predstavniki novonastalih slovenskih strank. V nekaj več kot šestih tednih sem v Rimu poleg lepih in prijetnih trenutkov doživel tudi marsikaj neprijetnega. Med te spada slučajno srečanje v restavraciji s tržaškim poslancem

Krščanske demokracije Sergiom Colonijem. “Kaj delaš tukaj”, me je vprašal, “Poročam za slovenski radio v Trstu”.

“Dobro izkoriščate državo”.

“Državo, ki nam za nazaj mnogo dolguje”, sem mu odgovoril.

A bili so tudi zelo lepi trenutki. Večerje v gostilnicah v Trastevereju, kamor so zahajali trenerji in nekdanji igralci. Najbolj zgovoren je bil nekdanji vezni igralec Torina in prvotnega trener Aldo Agropi. S svojim tipično toskanskim naglasom, zgodbicami in pikrimi pripombami nas je vedno spravil v dobro voljo. Prosti dan pred finaloma sem izkoristil za obisk Spoleta, saj je na festivalu dveh svetov nastopal tudi svak, basist Ivan Sancin.

V malem finalu za tretje mesto je Italija premagala Anglijo z goloma Baggia in Schillacija, medtem ko

je naslov osvojila Nemčija, ki je odpravila Maradonovo Argentino z enajstmetrovko Brehmeja. Finale sem neposredno prenašal z rimskega Olimpica, iz tržaškega studia pa mi je pomagal Danilo Lovrečič. Po prenosu je bilo treba poslati v Trst še prispevek za jutranji radijski dnevnik. Na stadionu sva se dobri dve uri po končani tekmi znašla skoraj sama s Sandrom Mazzolo, ki je prav tako poslal prispevke za naslednje jutro. Taksijev ni bilo, zato sva jo mahnila peš proti središču. K sreči ga je neki avtomobilist prepoznal, se ustavil in naju popeljal do restavracije, kjer so večerjali kolegi.

/ dalje
Saša Rudolf

Ob francoskem državnem prazniku Odlikovanje viteza legije časti Evgenu Bavčarju

V Parizu živi filozof, fotograf in bорец za pravice slepih Evgen Bavčar je v četrtek, 14. julija, v Ljubljani prejel francosko odlikovanje viteza legije časti. Kot je ob podelitvi priznanja dejal francoski veleposlanik v Sloveniji Pierre-Francois Mourie, iz težke življenjske poti narediti bleščečo zgodbo zmorej le veliki umi, kot je Bavčar.

Le-ti po veleposlanikovih besedah

kljub neprijetni usodi najdejo neusahljive vire poguma, navdiha in ustvarjalnosti, skratka, ljubezni do življenja. Kot je ob prejemu odlikovanja dejal Bavčar, je še posebej ganjen, da je odlikovanje prejel na francoski državni praznik, s katerim se Francozi spominjajo padca Bastilje. Bastilja je bila po njegovih besedah velik zapor, na svetu pa je še veliko majhnih bastij - veliko različnosti, ki bi jih bilo treba zavzeti. Kot človek, ki mu je bila odvzeta svoboda s posebnimi potrebami, se je spomnil nekaterih, ki so mu v Franciji pomagali in ga spodbujali, izražali svojo solidarnost, ter na duha Francije, ki je slepih in slabovidnim dal njihovo pisavo.

Veleposlanik je v svojem nagovoru spomnil, da se je Bavčar po dveh zaporednih nesrečah, zaradi katerih je kot otrok izgubil vid, ponovno vključil v navadni šolski sistem in študij nadaljeval s sijajnimi rezultati. Doktoriral je iz filozofije estetike na Sorboni in postal raziskovalec na Nacionalnem cen-

tru za znanstvene raziskave. V 80. letih minulega stoletja se je začel poglobljeno ukvarjati s fotografijo. "Trebja je, kot pravite, razlikovati dve obliki vidnega - tisto, kar vidimo z očmi, in tisto, kar vidi vaš duh -, zato se ustrezno označujete kot ikonograf, raje kot fotograf", je o lavreatu dejal veleposlanik.

Spomnil je, da je Bavčar tudi častni doktor na Inštitutu za kritične študije v Mehiki in Univerzi v Novi Gorici, predavatelj, ki gostuje po vsem svetu, avtor več kot 150 fotografskih razstav v Franciji in drugod, ter avtor približno 150 publikacij, prevedenih v številne jezike. Njegovo delo in poklicna pot sta bila predmet več dokumentar-

nih filmov, za svoj prispevek k skupnim vrednotam, ki krepijo evropskega duha, pa je prejel nagrado *Državljan Evrope 2016*. In navsezadnje so, kot je poudaril veleposlanik, Francozi po Bavčarjevi zaslugi konec 80. let minulega stoletja spoznali delo tržaškega pisatelja Borisa Pahorja.

Poleg tega je Bavčar resnični ambasador slepih, zagovornik njihovih pravic in svetovljanski duh, ki potuje po cellem svetu ter obenem ostaja navezan na Slovenijo.

Bavčar je, kot so zapisali na francoskem veleposlaništvu v Ljubljani, odlikovanje prejel za izjemen prispevek na področju umetniške fotografije ter za osebna prizadevanja pri krepitvi odnosov med Francijo in Slovenijo.

V jeseni si bomo njegove fotografske umetnine lahko ogledali tudi pri nas v Gorici. Ob njegovi 70-letnici bo namreč, v septembru v sklopu Mednarodnega festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi 2016, razstava njegovih del v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Hopa Cupa Dogodivščine hitrega škrata

Kako prijetno in osvežujoče je poleti hoditi po gozdu in uživati v svetu veveric, zajčkov, zabic in drugih njegovih prebivalcev! Ko pa to ni mogoče, se lahko sprehodimo po obronkih domišljijskega sveta, ki nam ga v vseh letnih časih ponuja dobra knjiga. Tako je tudi zbirka zgodb gozdnega škrata oziroma škratmojstra Hopa Cupe, ki si jih je zamislil Marko Gavriloski, ilustrirala pa Dunja Jogan: oba že kako leto medsebojno sodelujeta in ustvarjata za mladinsko revijo Galeb. Iz tega sodelovanja je nastala tudi knjiga, ki je konec leta 2015 izšla pri založbi ZTT.

Strukturno zanimiva literarna nizanka je zgrajena iz petih zgodb, v katerih se pojavljajo tudi pesniški vložki v obliki rimanih štirikrstnic. Prozna pripoved, ki jo bralno nekoliko bolj izurjena osnovnošolka in osnovnošolec večkrat laže obvladata kot poezijo, s svojo fabulo potegne bralca v pesniški krog. To se mi zdi dobro, saj se danes na splošno tako mladi kot zrelejši bralci večkrat odrekajo branju poezije, češ da je pretežka, zapletena, malo razumljiva. Preplet nevezane in vezane besede je torej dobrodošel in celo zanimiv, sodoben, ker omogoča večplastno, igrivo in obenem malce izzivalno in ne prelahko branje.

Hopa Cupa je bil poseben škrat, iz katerega so se gozdni, travniški in morsk škratje norčevali, ker je bil za tri fižole nižji od njih, mu nagajali in ga nenehno zbadali. Zato se je mislil in hodil, hitro si je zapomnil, vendar tudi pozabil. Po nasvetu čuka Alberta se je odpravil iskat počasno misel. Poizvedoval je pri deževniku, polžih in še marsikje, naposled pa jo je našel pod majhnim domačim grmom. Spoznal je, da jo je imel ves čas pred nosom: njegov dom se od tedaj ime-

nuje Srečni grm. Prišel je do spoznanja, da "Skrivnost ni v hitenju, temveč v preudarnosti". Od takrat je vsestransko dejaven in raziskujoč duh, iskalec in pomočnik, odprt, pripravljen pomagati gozdnim prebivalcem. Tako k njemu prihajajo po nasvet ali po pomoč razne živali, sove z zlomljenimi kljuni, sove z otečenimi očmi, boječi volkovi, stonoge z zavozlanimi nogami in druge. Izvrstno škratovo delavnico krasi napis: *Škratmojster, popravljalec, razstavljalec, sestavljalac in najditelj rešitev. Hiter kot blisk - vam na voljo.*

Razpleti škratovih dogodivščin prinašajo

kontraste. Pri večjih površinah, obsegajočih tudi dve strani, se odloča za intenzivno pobarvano dno vinsko rdeče, temno modre, oranžno rumene, največkrat pa zelene barve v različnih odtenkih. V tem okviru izstopajo figure dreves, zlasti vitkih, gibkih smrek, vsakovrstnih raznobarnih listov v različnih velikostih, ki predstavljajo priljubljen motiv, praproti, rastlinja, cvetja, tudi sadja. Včasih se listi in lističi povezujejo v snope, ustvarjajoč orientalsko navdahnjene podobe ali pa sporočilno simboliko dinamičnosti. V raznoliki ikonografiji gozdnih živali od ruševke in zaljubljenega divjega petelina

ZAJČJA SREČA

Po gorakem gozdu se je razpasla novica, da so travniški zajci ponovno našli svojo srečo. Še več, sreča je prevzela vsakega zajca posebej, da je triral postojil v zraku in po zajčje zavil. Saj veste, kakšen zvok oddajajo srečni zajci. Ne veste? Tisti kratki uuu uuu uuu. Bili so tako srečni, da bi lahko svojo srečo na debelo prodajali. A kaj, ko ti zajci niso bili prav nič podjetni. Raje so se držali zase in cel dan prežvekovali, dremali in vsake toliko od same sreče zavilili.

"To srečo moramo videti tudi mi," so govornice ostale živali in se noč za noč odpravljale na rob gozda, kjer se ta silka s travnikom. Pomni je bilo tam varno, ker so se lahko poskrile pred nezablenimi in zmeraj radovednimi človeškimi pogledi. Upale so, da se bo sreča nasmešnila tudi kateri od njih. Čeprav se sreča ne smešnja pogosto. Zalezovale so jo skupine srn in jelenov, polti, fazani in veverice, pa tudi in sove, lisice, podlasice in cel bataljon mravelj iz bližnjega mravljišča. Enkrat sta brundajci pripadali tudi mladi sestri medvedki, ki sta si bolj kot tujce sreče želeli družbe, pa je je veverica Hermina takoj obregala, da se bo sreča prestrašila npr. velikih postav. Tako sta uleženo zapustili skupino radovednih živali.

veliko spoznanj in ljudskih modrosti, npr. *V pesmih se skrivajo poti do sreče ali Smeje je pol zdravja* idr. Besedišče je bogato (*koconogi čuk, balvan, škrmuc*), prav tako metaforika. Branje bo od naših otrok zahtevalo nekaj več aktivne pozornosti, tudi brskanje po (spletnem) slovarju. Če doma nimajo druge izdaje SSKJ, je sicer na internetu dostopna njegova prva varijanta.

Knjigo *Hopa Cupa* s podnaslovom *Dogodivščine hitrega škrata* krasijo ilustracije Dunje Jogan, ki je z mešano tehniko tempera, svinčnika in kolaža imenitno zajela duha škratovih doživetij. Vse se odvija v naravnem okolju, v gozdu, zdaj temnem in skrivnostnem, zdaj prijetno iskrivem in živahnem. Ilustratorica ljubi odločne barvne zamahe, močne barve in

do zajčkov, jelenov in sov je zanimiv merjasec, ki se v zgodbi *Jezni Kuk* spopada z izbruhom jeze. Mladi avtor Marko Gavriloski se v pripovedih dotika pojmov, čustev in iskanja sreče, obenem opozarja na preproste življenjske resnice in modrosti. V prvi zgodbi *Počasna misel* gozdni junak Hopa Cupa dojamе pomen umirjenosti in počasnosti; v zadnji *Zaj-*

čja sreča z duhovito aluzijo na istoimensko deteljo, s katero se hranijo zajčki, gozdne živali v iskanju sreče razočarano ugotovijo, da gre za zelišče. Spoznajo pa, da vsaka žival lahko najde zadovoljstvo in srečo zelo blizu doma, če jo zna piskati.

V podkrepitev besedilu so likovne posebitve pojmov, na primer jeze in sreče, ki jih je ilustratorica predstavila v otroku prijaznem slogu. Zanimivi so tudi ročno izrisani naslovi zgodb ter inicialke kitic. Zgodbe so sodobne, tako, denimo, pripoved *Drevesni škrati* opozarja na ekološki vidik in spodbuja otroke k okoljski osveščenosti. Knjiga je primerno branje v dobi, ko se otroci z večjim zanimanjem lotevajo družbenih tem in pojmov.

Majda Artač Sturman

Šempeter pri Gorici / Opera predstava Don Pasquale Ljubezenske skomine, srčne rane in trpko razočaranje

V kar hladnem julijskem večeru, v soboto, 16., se je na trgu Ivana Roba pred imenitno restavriranim Coroninijevim dvorcem v Šempetru pri Novi Gorici zbralo kar lepo število gledalcev, ki jih je sem pritegnila operna predstava *Don Pasquale* italijanskega skladatelja Gaetana Donizettija (1797-1848), ki je bil ob koncu 30. in v začetku 40. let 19. stoletja na vrhuncu slave in veljave. Premierno so to njegovo delo nastopajoči izvedli konec letošnjega junija. Uprizoritev znane komične opere v treh dejanjih je nastala v produkciji Glasbenega gledališča Figaro in izvedbi Komornega orkestra Ljubljana pod umetniškim vodstvom dirigenta in pianista Igorja Švare, l. 1947 v Ljubljani rojenega sina priznanega slovenskega dirigenta in pedagoga dr. Danila Švare. Igor Švara ima na svojem spisku več kot sedemdeset izvedenih opernih in baletnih del. V SNG Opera in balet Ljubljana se je zaposlil l. 1972 kot baletni in operni korepetitor, l. 1983 je postal stalni dirigent, v letih 1993-95 je bil v. d. direktorja in umetniški direktor Opere in baleta Ljubljana. Pod njegovo taktirko je opera *Don Pasquale* zadobila primerno živa-

hen ritem, na katerega se je dobro ujela razgibana režija Zdravka Pergerja, bari-tonista v ljubljanski Operi, ki ima za seboj veliko število izoblikovanih opernih likov in v tem delu nastopa kot doktor Malatesta. Štiri leta je bil član slovitega Slovenskega okteta, nad deset let deluje kot kulturni delavec in je ustanovitelj Primorskega mednarodnega festivala v Ajdovščini. S svojim polnim, zrelim glasom je privlačno poseebil zdravnika Malatesto, ki zna domiselno ozdraviti tudi srčne rane, in ga živo prikazal tudi z izrazito obrazno mimiko. Poleg njega so v scenografski postavitvi in okusni, bogati kostumski podobi (Figaro) nastopili Franc Javornik kot don Pasquale, ki je prepričan, da je še mladostno čvrst in da si zato lahko privoščiti imeti mlado ženo, Klemen Torkar kot mladi zaljubljenec Ernesto, Urška Kastelic kot Norina, ki ljubi Ernesta in se prav zaradi tega rade volje prepusti "ljubezenski intrigi" po Malatestovi zamisli, in Silvo

Škvarč kot notar. S humornimi poudarki so razpletli vsebino te Donizettijeve opere buffe, v središču katere je ostareli, samski don Pasquale. Na pragu jeseni življenja bi se rad oženil, po možnosti z mlado, lepo žensko, tudi zato da bi se maščeval nad nečakom Ernestom. Ta se namreč noče poročiti z žensko, ki mu jo je stric vsilil, ker ljubi Norino. Mladima zaljubljenca z drzno zvijačo pomaga k uresničitvi njune zveze stričev prijatelj Malatesta. S pomočjo lažnega notarja zaigrajo poroko med don Pa-

squalom in Norino. Ta se premeteno pretvarja v vlogi ljubkega, sramežljivega dekleta, ki se takoj po poroki spremeni v razvajeno, muhasto ženo, ki zapravlja "moževo" premoženje. Don Pasquale je

kaj kmalu vsega sit in privoli v ločitev. Ta pa pomeni srečo za Ernesta, ki lahko končno stopi v zakon z ljubljeno Norino. Srečen konec je za tako komično opero obvezen kot pač za komedije.

Gledalci so se zabavali ob potegavščini, katere "žrtev" je naiven don Pasquale, ki je hotel okusiti sladkosti ljubezni, a je doživel bridko razočaranje. Izvajalci so vsi poklicni operni pevci, nekateri dobro poznani, z dolgoletnimi pevskimi izkušnjami, drugi pa mladi, ki si uspešno utirajo pot v glasbeni svet. Franc Javornik, ki je plastično orisal don Pasquale, v začetku kot prav gibčno poskočnega, je svojo umetniško pot začel v SNG Opera in balet Ljubljana. Tu je l. 1997 prejel naziv prvaka slovenske opere. Kot je zapisano v programskem listu, se je odlikoval zlasti v komičnih vlogah italijanskega repertoarja, med temi še

posebno kot Figaro v Rossinijevem *Seviljskem brivcu*. Kritiki ga uvrščajo med najboljše vokalne interprete Mozarta na Slovenskem. Mlada Klemen Torkar in Urška Kastelic (1989) pa imata še vso kariero pred sabo. Tenorist Torkar je na lanskem državnem tekmovanju mladih slovenskih glasbenikov (TEMSIG), v najvišji kategoriji, prejel prvo nagrado. Sopranistka Urška Kastelic s čudovitim vokalnim razponom ima kar nekaj tudi mednarodnih izkušenj; izobražuje se pri znanih pevskih pedagogih in pevcih. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani nadaljuje študij na magistrski stopnji pri doc. Sabini Cvilak. Prejela je tudi že vrsto nagrad. Poslušalci so lahko lepo

spremljali vsebinsko nit opere, tudi zato, ker so vsi pevci, ki so bili ozvočeni, zelo jasno in razločno, pa tudi barvito odpeli svoje vloge - posebno prikupni so bili nekateri njihovi virtuozni dueti - in pri tem pokazali, da so dobro podkovani tudi v igralski umetnosti - še posebno Perger in Javornik. Gledalci so ob njih, ki so imeli solidno orkestrsko zaslombo, uživali, kljub temu da je dirigent zaradi kratkotrajnega rosenja za nekaj minut prekinil predstavo, da bi se instrumenti zmočili, in kljub nekaterim "tehničnim" spodrskljam, ki bi si jih sicer poklicni izvajalci ne smeli dovoliti.

IK

Kratke

Rojan / Praznik farnih zavetnikov

“Zvezdi dve, dva slavna mučenika, naj proslavlja ves krščanski rod! Mohor, Fortunat sta nam vodnika, v dom nadzvezdni kažeta nam pot...”

Foto damj@n

Tako je donelo s kora v torek, 12. julija, pri večerni slovesni sv. maši, ko so pevci rojanskega cerkvenega zbora skupaj z italijanskim zborom oblikovali pevski del bogoslužja in počastili rojanske zavetnika sv. Mohorja in Fortunata. Pod vodstvom Zulejke Devetak in Marcella Paneraia so rojanski pevci ob spremljavi odličnega organista Paola Venierja srčno zapeli vrsto priložnostnih pesmi. Slavnostno sveto mašo je pod vodstvom krajevnega župnika, g. Mosca, darovalo veliko število duhovnikov. Pevci in godbeniki so spremljali tudi procesijo, ki se je vila po rojanskih ulicah. Zastavo je tako kot lani nosil mladi Michael, kateremu se prireditelji verskega dogodka zahvaljujejo. Prav tako se domači verniki zahvaljujejo tudi štirim narodnim nošam, ki so dostojanstveno stopale za zastavo in so priskočile na pomoč rojanski skupnosti, da je lahko na popolnejši način izpričala svojo slovensko tradicijo.

Škofijski svet laičnih združenj

Pred nedavnim je bila v stolnici svetega Justa svetoletna svečanost, ki jo je vodil tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi. Po bogoslužju je bilo v svetišču v ulici sv. Mihaela srečanje Škofijskega sveta laičnih združenj, ki ga je vodil novoimenovani predsednik Paolo Pesce. Organ, ki mu je svojčas predsedoval predsednik DSI Sergij Pahor, je posvetovalnega značaja in sodeluje s škofijo pri oblikovanju njene politike. Na sestanku je predsednik Pesce spregovoril o temah, ki jih bo svet obravnaval letos: med te je uvrstil vsebine, ki se dotikajo družine, pomanjkanje dela, ostarelih v Trstu in priseljencev. V organu je zastopana tudi slovenska komponenta. Podpredsednik sveta je namreč prof. Tomaž Simčič, v odboru sedi tudi Marco Manin, predsednik Srednjeevropskega zgodovinskega inštituta Josip Pangerc. Tomaž Simčič zastopa Društvo slovenskih izobražencev, poleg tega pa so v organ vključene še Zveza cerkvenih pevskih zborov, Slovenska Vincencijeva konferenca in Slovenska zamejska skavtska organizacija.

Igor Švab podpredsednik mestne skupščine

Igor Švab, ki je bil na junijskih občinskih volitvah izvoljen na listi Demokratske stranke, je postal nov podpredsednik tržaškega občinskega sveta. Mesto podpredsednika občinskega sveta pripada opoziciji, ki je soglasno, razen predstavnikov Gibanja 5 zvezd, podprlo kandidaturu Švaba. To je druga pomembna funkcija, na katero je bil izvoljen predstavnik SSK. V prejšnjem mandatu ga je levosredinska večina, ki je podpirala Cosolinijevo upravo, imenovala za predsednika občinske komisije za proračun in osebje.

STRANKA SLOVENSKA SKUPNOST Spominska svečanost ob 96. obletnici požiga Narodnega doma

Spoštovanje svobode krepil demokratične vrednote življenja

Narodni dom na ul. Filzi je že vrsto let prizorišče svečanosti, ki jo stranka Slovenska skupnost prireja v spomin na boleč dogodek naše slovenske preteklosti. Požig Narodnega doma 13. julija 1920 s strani fašističnih skrajnežev velja namreč za *alfo in omega* naše primorsko-zamejske etike, je mejni kamen, na katerem smo zasnovali našo bit in odnos do moralnega izročila zloglasnega 20. stoletja. Brez tedanjega dogodka bi danes Primorci ne bili to, kar smo.

Narodni dom pa zaradi svoje sporočilnosti presega našo ožjo narodno dimenzijo, postal je simbol širšega odporiškega članstva do vsega zla, ki se je in se še danes dogaja. Tako lahko sklepamo na podlagi besed, ki jih je občinški svetnik in novoizvoljeni podpredsednik mestne skupščine SSK Igor Švab izrekel v sredo, 13. julija, natanko 96 let po požigu tedanjega hrama slovenske prisotnosti v Trstu. Prav zaradi svoje vloge je bilo poslopje, zgrajeno po načrtu Maksa Fabianija na začetku 20. stoletja, “trn v peti italijanskim nacionalistom”. Odtlej se je za primorske Slovence začelo najbolj boleče in žalostno obdobje, ko se je začela najhujša raznarodovalna politika, ko se je začela ukinjati slovenska beseda, ko so se zapirale slovenske šole, ko ni bilo več dano moliti v materinem jeziku, ko je ugasnilo plemenito in ustvarjalno srce kulturnika in glasbenika Lojzeta Bratuža. Nekaj let zatem so fašistične oblasti začele poitalijančevati slovenska imena in priimke, leta 1930 je bil na vrsti prvi tržaški proces, po katerem so na bazovski gmajni pod streli fašistične milice padli Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič; začele so se konfinacije, septembra leta 1938 pa je Mussolini prav v našem mestu na glavnem trgu razglasil uvedbo zakonov o rasni

diskriminaciji. “In tako, ko so ognjeni zublji požrli Narodni dom, se je začel upor proti fašizmu in takratni diktaturi, primorski Slovenci pa se niso uklonili in jim je tudi z žrtvovanjem velike

sebojne solidarnosti krepil demokratične vrednote življenja”. Po njegovem mnenju dogodki, “kot je ta danes, morajo za vedno ostati vtisnjeni v naš kolektivni spomin ter obstati kot opomin

konzulka Republike Slovenije v Trstu Ingrid Sergaš, ravnateljica Visoke šole za prevajalce in tolmače Lorenza Rega (ta odsek tržaške univerze domuje danes namreč v Fabianijevem poslopju)

in predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj. Letos se je organizaciji spominske svečanosti želelo prvič pridružiti združenje Club Touristi Triestini, ki ima dolgo preteklost. Ustanovitev tega namreč v leto 1884. Takrat je združenje zbiralo okrog sebe člane različnih tržaških etničnih duš, ki jih je družila ljubezen do pohodništva in jamarstva. Prav zaradi raznolike narodne pripadnosti njegovega članstva so fašistične oblasti leta 1922 društvo ukinile. Na novo je zagledalo luč pred tremi leti in ostalo zve-

Foto damj@n

ga števila svojih sinov uspelo obdržati pokončno držo slovenstva in pripadnost narodu in domovini”, je dejal Švab in se ob tej priložnosti spomnil tudi 25-letnice slovenske države.

Dogodek izpred skoraj sto let je Švabu služil za vpogled v kasnejše dogajanje prejšnjega stoletja vse do sedanje stvarnosti. “Tragedije prve in druge svetovne vojne, nacizem in fašizem, koncentracijska taborišča, totalitarni režimi, žal tudi v današnjem času številni krajevni konflikti in uničevanje kulturne dediščine, zatiranje človeškega dostojanstva, genocid v Srebrenici, samo da omenim nekatere, so in še danes zadajajo moralni skupnosti človeštva globoke rane in sprašujemo se, kdaj bomo lahko rekli, da živimo v miru, medsebojnem spoštovanju in razumevanju ter blaginji”, je dejal Švab in se zato vprašal, kdaj bomo človeku v stiski ponudili roko iskrene pomoči. “Zavedati se moramo, da nas bodo presodili, za kar bomo znali zgraditi v dobro vseh in si vedno skupno prizadevali, da spoštovanje svobode in med-

na vse, kar je zmožen človek, ko ga v njegovih dejanjih vodi najokrutnejše zlo”, je dejal in svoj poseg sklenil z besedami nedavno preminulega taboriščnika in nobelovca Elija Wiesla. *‘Kjeroli in kadarkoli so človeška bitja podvržena trpljenju in ponižanju, se moramo opredeliti. Neutrlnost pomaga tiranu, nikoli žrtvi. Tišina opogumlja mučitelja, nikoli trpinčenega’*. Švabov nagovor so pred pročeljem Narodnega doma poslušali pripadniki stranke li-pove vejice, podpredsednik deželnega sveta in deželni tajnik stranke Igor Grabovec, pokrajinski tajnik SSK za Tržaško Marko Pisani, generalna

stoj svojim etničnim (in etničnim) izhodiščem. Prisotne je pozdravil predsednik Alessandro Sgambati, s krajšim nagovorom se je pred-

stavil tudi novinar Luciano Santin. Dejal je, da je fašistični vek prizadel tudi italijanske someščane, saj jih je oropal dodatnih jezikovnih kompetenc (slovensčine namreč). Obžaloval je, da se svečanosti ni udeležil noben vidnejši italijanski predstavnik tržaške politike, zato da bi Italija res obračunala s svojo preteklostjo, pa je na zamisel časni-

karja Luciana Ceschie predlagal, da bi zadnji del ul. Filzi poimenovali prav po Narodnem domu.

IG

Igor Švab (foto IG)

Glasbena matica

Mednarodni festival Kras

Mednarodni festival Kras Glasbene matice je od 17. junija do 14. julija zazvenel po celi deželi, da bi povezal vse kraje, kjer slovenska glasbena šola redno deluje s svojimi sedeži in podružnicami. Štirinajst koncertov, devet mojstrskih tečajev in dve delavnici so sestavljali letošnji program, ki je poleg kitare, godal, klavirja in harfe sprejel še dva nova “člana”, tolkala in harmoniko. Šest umetniških vodij ustvarja program festivala, ki se razvija po sklopih oz. glasbilih. V pestro dogajanje so uvedli kitaristi s štirimi koncerti, ki so raziskovali različne značaje klasične kitare v kavarniškem, cerkvenem, gledališkem, društvenem okviru. Najprej se je kitara prikazala z jazzovsko usmeritvijo dua, ki ga

sestavljata kitarist Franko Reja in pevkica Martina Kocina, nato so sledile sugestije transkripcij baročnih mojstrov in koncertu Marka Ferija in Janoša Jurinčiča, mojstrska tehnika kubanskega virtuozna Marca Tamayja pa je očarala na celovečernem koncertu v goriškem Kulturnem domu, nazadnje so udeleženci tečaja nastopili v orkestrski zasedbi pod vodstvom Lucie Pizzutela za sproščen konec večdnevnega intenzivnega študija. Tolkala so debitirala na Festivalu Kras v

Benečiji z brazilskimi ritmi, ki jih je na tečajih pričaral tolkalist Andre Araujo, na koncertu pa Denise Dantas Quartet, brazilsko-slovenska skupina, ki se ukvarja z latinskoameriškim

repertoarjem. Harfisti so se srečali med Trstom in Gorico na mojstrskih tečajih in na koncertu harfistke Patrizie Tassini, docentke videmskega konservatorija, ki je v duu z

goriškim flavtistom Giorgiom Marcossijem izvedla v sovedenjskem Kulturnem domu program klasičnih in bolj nenavadnih skladb za to zasedbo.

V lepem okviru devinskega Zavoda Združenega sveta so se študijski dnevi pianistov začeli s koncertom ljubljanskega klavirskega tria. Violinist Vasilij Meljnikov, čelist Igor Mitrovič in pianist Sijavuš Gadjevi so se predstavili učencem in publiki s skladbami Schuberta in Šostakoviča, nekaj dni kasneje pa je prav tam nastopil s klavirskim recitalom tudi mladi up Alessandro Villalva. Harmonikarji niso imeli tokrat svoje delavnice, dobrodošlico novi

sekciji festivala pa je podal sam umetniški vodja Igor Zobin na koncertu “različnih strun” v sodelovanju z godalnimi kvartetom Chagall. Godala so poskrbela za odmevni program, ki se je pričel s koncertom violončelista Vasje Legiša na nenavadnem prizorišču, v veži tržaške škofije, kjer je potekal tudi vodeni ogled škofijske kapele arhitekta Ivana Vurnika, za katerega je poskrbela Jasna Merku'. Osrednji dogodek je bil koncert na Devinskem gradu, kjer je zaigral priznani violinist Stefan Milenković, tokrat v prikupni kombinaciji s skupino Tango Compas in s harmonikarjem Markom Hatlakom. Posamezne dele festivala so si zamislili in koordinirali profesorji in sodelavci Glasbene matice Janoš Jurinčič, Tatiana Donis, Andrej Pirjevec, Claudia Sedmach, Igor Zobin in Jagoda Kjuder.

PAL

Foto damj@n

POGOVOR Marko De Luisa, nov predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta

S palače, kjer čas bijeta Mihec in Jakec, se težko vidi čez kraški rob. Za to je potrebno povzpeti se na planoto.

Na čelu vzhodnokraškega rajonskega sveta je prišlo do zamenjave. Marko Milkovič, ki je deset let vodil ta rajonski svet, je zapustil svoj položaj (in začasno tudi politično sceno). Na njegovo mesto je bil izvoljen Marko De Luisa, ki ravno tako kot njegov predhodnik pripada stranki Slovenska skupnost.

Vaše udeleževanje v politiki vzhodnokraškega rajonskega sveta sega v leto 2006, ko ste bili prvič izvoljeni v ta organ. V tem desetletnem obdobju ste zato globoko zrlili v problematiko vzhodnokraškega področja. Ali bi nam jih lahko predstavili?

Vzhodnokraško območje tržaške občine sega od Bazovice do Opčin in vsaka vas na tem območju ima svoje značilnosti in probleme, vezane na specifičnost kraja. Tako na primer v Bazovici, na stičišču dveh čezmejnih prometnic, se vsakodnevno srečujejo s težavami zaradi prometa in pomanjkanja primerno urejenih parkirišč ter z nevarnostjo, ki jo predstavlja vožnja težkih tovornjakov na poti z mejnega prehoda pri Pesku do križišča s Trbiško cesto. Na Padričah je še vedno aktualno vprašanje preureditve in uporabe nekdanjega begunskega taborišča, občinska cesta pri Hudem letu je v obupnem stanju. Popravilo

podpornih zidov pokrajinske ceste, ki povezuje Padriče z Gropado, se vleče v nedogled in glede tega, s prehodom pristojnosti s pokrajine na deželo ob koncu leta, obeti niso najboljši. V Trebčah si že dolgo prizadevajo, da bi z občino, ki je lastnik Ljudskega doma, dobili ustrezno rešitev za uporabo in vzdrževanje doma, saj so zdajšnji stroški uporabe in najemnine za skromno društveno blaginje domačih družtev previsoki. Prekvalifikacija odslužene vojašnice pri Banih – nekdanjega posestva rodbine Burgstaller – je tudi z odobritvijo novega prostorskega načrta tržaške občine še daleč na obzorju, pozornost na to vprašanje in potreba po spremljanju tega ostajata torej na višku. Tudi problem dotrajanega cestnega nadvoza čez pokrajinsko cesto ob vhodu v vas čaka na dostojno rešitev. Srednje-dolgoročno bi kazalo porušiti most in urediti krožišče, kratkoročno pa potrebuje nadvoz predvsem vzdrževalna dela na cestišču in namestitve primerne varnostne ograje. Tudi na Opčinah je seznam prepotrebni posegov in javnih investicij še kar dolg, naj tu kot primer izpostavim le načrt za javno kanalizacijo: glavne

zbirne cevi so bile do zdaj postavljene le pod Narodno cesto in pod del Dunajske ter Proseške ceste; kje je šele vse ostalo...!

V preteklih desetletjih so vzhodnokraške vasi doživele neuravnovešen širitveni razmah, še predvsem na Padričah in na Opčinah, čemur nista sledila razvijanje urbanizacijskih del in širitev ponudbe javnih storitev. Vasi so se vse bolj spremenile v "spalnice" za meščane, ki se zjutraj odpravljajo na delo in v šolo v Trst ter se zvečer vračajo domov "na podeželje", kjer je zrak čistejši in kraljuje blažen mir. S tem pa so nekoč povsem slovenske vasi spremenile svoj videz.

Skupen vsem je tudi problem neurejenega odvajanja deževnice s cestišča; že ob vsakem manjšem naliwu se voda v vaseh nabira sredi cest. Ne gre samo za izvedbo teh del, težava je v popolnem pomanjkanju vzdrževanja, kajti z listjem in peskom zamašeni odtoki ne služijo ničemur. Veliko nezadovoljstvo povzročajo tudi zabojniki za odpadke, potrebno bi bilo bolj smotno premisliti in urediti mrežo ekoloških otokov. Na

Opuščanje teh tradicionalnih dejavnosti v povojnem času je privedlo do zaraščenosti gmajne, razraščanja tujih invazivnih vrst, propada krajinske in kulturne dediščine.

sploh nezadostna je tudi oca storitev na področju vzdrževanja zelenic, javnih površin, odtočnih jarkov, skratka, vzdrževanje javnega prostora ni v redu. Kar se tiče ponudbe predšolskih in šolskih storitev, pa ne morem mimo ugotovitve, da kljub dobro razviti mreži občinskih jasli, vrtcev in rekreacijskih središč ne ena ne druga mestna uprava ni znala zadostiti povpraševanju slovenskih družin po tovrstnih uslugah v slovenskem jeziku na tržaškem Krasu (jasli in dopolnilne šolske storitve – SIS

Vasi so se v preteklih desetletjih vse bolj spremenile v "spalnice" za meščane, ki se zjutraj odpravljajo na delo in v šolo v Trst ter se zvečer vračajo domov "na podeželje", kjer je zrak čistejši in blažen mir. S tem pa so nekoč povsem slovenske vasi spremenile svoj videz.

za slovenske šole).

V rajonskem svetu ste bili v obeh mandatih koordinator urbanistične komisije. Kako je potekalo delo v njej in s katerimi načrti ste se

ukvarjali?

Urbanistična komisija je v rajonskem svetu delovno telo, ki pred zasedanjem sveta pregleda in preuči načrte zasebnih in javnih gradenj, ki jih občinski uradi pošljejo svetu v vlogi, da se v dodeljenem roku izreče o njih. Mnenje rajonskega sveta je tu obvezno, a za urade neobvezujoče, ker ne gre za tehnično mnenje, pač pa, če lahko tako rečem, za "politično" mnenje. Kljub temu smo načrte pregledovali tudi s pozornostjo do tehničnih in urbanističnih predpisov in za mnoge "nesprejemljive" načrte smo negativno mnenje podkrepili prav z izpostavljanjem včasih kar vprašljivih načrtovalskih trikov in s poudarjanjem negativnega vpliva, ki bi ga izvedba takega načrta imela na okolje, na življenje v vasi, na prometno ureditev in podobno. Prvi mandat je delo komisije zaznamovala še predkrizna gradbena mrzlica, ki je v nekaj letih spremenila videz kraških vasi. Vse do sprejetja zloglasnega prostorskega načrta Dipiazze uprave, ki je celoten postopek izvedla v "popolni" tajnosti, pa ji naposled ni uspelo načrta dokončno odobriti v predvidenem roku in je k sreči propadel. Upor proti tistemu načrtu, ki bi v mnogočem oškodoval lastnike, nekdanjo vojašnico pri Banih pa potencialno spremenil v novo bivanjsko naselje, se je začel ravno v vzhodnokraškem rajonskem svetu. Drugi mandat pa sta zaznamovala sprejetje in odobritev novega prostorskega načrta Cosolinijeve uprave, ki se je zadeve lotila na popolnoma drug način, bolj participativen. V tej luči in z namenom, da občinski upravi posreduje-

posredovali županu in pristojnim odbornikom. Koliko so od tega upoštevali, je pa drugo vprašanje...
Katero načrte je bilo mogoče speljati, katere pa ne?
Predvsem v prvem mandatu je prejšnjemu predsedniku rajonskega sveta kljub mestni upravi z nasprotnim političnim predznakom uspelo iztržiti marsikateri vzdrževalni poseg na cestah in javni razsvetljavi, s Cosolinijevo upravo pa je na Opčinah končno prišlo do izrednih vzdrževalnih del na poslopiju, kjer domujeta slovenska in italijanska nižja srednja šola, ob sočasni bonifikaciji vinilazbestnih podov. Zelo pomembna pridobitev na področju izvajanja vidne dvojezičnosti pa je bila letošnja namestitve dvojezičnih kažipotov, tabel in cestnih znakov na celotnem območju Opčin in tudi končno namestitev nosilcev za slovensko zastavo na pročeljih stavb slovenskih šol. Sicer je do celovitega uveljavljanja zakonodaje na tem področju še daleč, prvi koraki pa so le bili storjeni, čeprav tik pred volitvami. Glede nerešenih načrtov... pa bi bil - žal - seznam predolg.

Katero pa so vsestranske prednosti tržaškega Krasa?
Tržaški Kras še vedno privablja tako meščane, ki prihajajo predvsem v poletnih mesecih na oddih in skozi vse leto na sprehode in tek po gozdnih stezah, kot najrazličnejše ljubitelje in raziskovalce podzemnega sveta od blizu in daleč. Poleg teh je vedno več tudi ozaveščenih odjemalcev, ki cenijo naravne domače proizvode in so pripravljeni po-

trošiti tudi kaj več za nabavo "neposredno od pridelovalca do odjemalca", v smislu naložbe v zdravo življenje. Ob tem bi še omenil športni turizem, saj je na območju od Trebč do Bazovice kartirano veliko območje, ki sega tudi čez mejo, s podrobno karto za orientacijski tek, primerno za prirejanje velikih tudi mednarodnih večdnevniških tekmovalnih, ki privabljajo veliko število tekmovalcev in spremljevalcev iz različnih evropskih držav.

Katero dejavnosti (kmetijske, gospodarske, turistične) bi kazalo spodbuditi?
Če hočemo spodbujati turistično dejavnost in ustvarjati s tem povezana delovna mesta, ne moremo mimo vprašanja privlačnosti in urejenosti prostora in naravnega okolja, razvitosti storitev, povezav in gostinskih kapacitet na podeželju. K temu lahko pripomorejo tudi dejavnosti, ki so primarno ustvarile in ohranjale v času tipično kraško gmajno: v prvi vrsti so to kmetijske, živinorejske in gozdarske dejavnosti, ki same na sebi na našem območju sicer ne morejo dosegati velikih razsežnosti, so pa neobhodno potrebne za omenjeni turistični razvoj. Opuščanje teh tradicionalnih dejavnosti v povojnem času je privedlo do zaraščenosti gmajne, razraščanja tujih invazivnih vrst, propada krajinske in kulturne dediščine. Za razvijanje turistične ponudbe bi bilo potrebno tudi ovrednotiti openski tramvaj in poskrbeti za promocijo tega zgodovinskega prevoznega sredstva v povezavi z dodatnimi ponudbami, saj je čedalje več tujih obiskovalcev Trsta, ki se odločijo za vožnjo s tramvajem.

Kraški prebivalci so večkrat izrekli očitke na račun tega, kako tržaška občina upravlja kraško področje. Tako je bilo v obdobju županovanja Dipiazze, tako je bilo tudi v času županovanja Cosolinija. Ali se s temi očitki strinjate?

Takole bom rekel: s palače, kjer čas bijeta Mihec in Jakec, se težko vidi čez kraški rob. Za to je potrebno povzpeti se na planoto.

Foto IG

V čem sta si bila 'prvi' Dipiazza in 'edini' Cosolini različna glede odnosa do kraškega področja?

No, omenil sem že različni pristop enega in drugega k postopku priprave novega prostorskega načrta, ki tako ali drugače nedvomno vpliva na življenje in lastnino ter dejavnosti lokalnega prebivalstva. Poleg tega ne moremo niti prezreti dejstva, da je Dipiazza razpolagal z višjim proračunom in bi lahko postoril marsikaj več na Krasu, Cosolini pa je nastopil prav ob finančni krizi in ob zloglasnem "paktu stabilnosti", kar je potrebno objektivno upoštevati pri ocenjevanju njegovega dela in uspeha. Tudi omenjeni posegi v izvajanju vidne dvojezičnosti kažejo nedvomno na različni odnos enega in drugega do tega vprašanja.

Kakšen odnos boste vzpostavili s centralno občinsko oblastjo kot predsednik rajonskega sveta, organa, ki je izraz področja in izraža neposredno vez s prebivalci?

Vsekakor nameravam vzpostaviti z občinsko upravo normalen "institucionalen" odnos, saj predstavljam organ, ki ima v svoji sredini – sicer v manjšini – tudi predstavnike strank večine, ki zdaj upravlja tržaško občino. Navsezadnje imajo tudi oni interes, da se problemi območja, v katerem živijo, rešujejo.

Katero nasvete vam je dal vaš predhodnik, Marko Milkovič, ki je deset let vodil vzhodnokraški rajonski svet?

Bolj kot z nasveti me je prav on vztrajno spodbujal, naj sprejemem izziv ponovne kandidature. Menil je, da bo ob splošni prenovi sveta potrebno ohraniti in ovrednotiti tudi izkušnje, ki so se nabrale v preteklem desetletju, da bi imelo delovanje prenovljenega organa tudi neko kontinuiteto, da ne bi šle v pozabo zadeve, ki še niso bile rešene.

V čem menite, da se bo vaša politika razlikovala od njegove?

Normalno se različne značajske poteze posameznika razcalijo tudi v različnem pristopu k zadevam in problemom, ki se pojavijo na poti. Poleg tega imajo nedvomno na to vpliv tudi različne življenjske in poklicne izkušnje. Težko bi vnaprej napovedoval, v čem se bo moja politika razlikovala od Milkovičeve. Za oceno bodo v času poskrbeli drugi.

IG

Obvestila

NŠK (ul. San Francesco 20) je do 26. avgusta 2016 odprta s poletnim urnikom, in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 16. ure, v torek in četrtek od 10. do 18. ure; zaradi dopusta bo zaprta od 15. do 19. avgusta. **Oddelek za mlade bralce** je odprt v ponedeljek od 9. do 14. ure, v torek od 12. do 18. ure, v sredo od 9. do 17. ure, v četrtek

od 12. do 18. ure, v petek od 9. do 14. ure; zaprt bo od 1. do 19. avgusta; **Odsek za zgodovino in etnografijo:** obisk po predhodnem dogovoru; zaprt bo od 8. do 19. avgusta.

Darovi

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje N. N. 20 evrov. **Za rojanski cerkveni pevski zbor** daruje N. N. 20 evrov.

Razveseljive novosti

Zelena mobilnost prihodnosti tudi v Sloveniji!

Kraji na relaciji Bovec, Kobarid in Tolmin so ob svetovnem dnevu okolja in ob koncu Evropskega zelenega tedna postali del "Zelene Keltike". Gre za projekt polnilnic za električne avtomobile v večjih krajih regionalne ceste med Bov-

junija odprli polnilnico za električne avtomobile tudi v Bovcu in istega dne še v Kobaridu in Tolminu. Kot je bilo povedano, lahko v enem dnevu napolni teh osem električnih polnilnic "Zelene Keltike" vsa v Sloveniji registrirana električna vozila. Še na-

se za postopno, trajnostno naravnano evoliucijsko strategijo, ki v prvi vrsti poudarja elektrifikacijo uporabnikov. Aktivnosti, kot je današnja, zato podpiramo tudi finančno". Projekt vodi Hidria iz Idrije s številnimi partnerji.

Seveda je to šele prvi od številnih možnih projektov pri nas. Računajo, da bodo prav ti prvi koraki čez 20 ali 30 let ustvarili drugačno podobo prometa v Evropi in še marsikje drugje.

V naši sosesčini Italije, Avstrije, Madžarske... potrebujemo polnilno infrastrukturo, da te avtomobile približamo prebivalcem. Krasno je, da ima Slovenija v teh lepih krajih celo mrežo polnilnic", je še povedal predsednik evropske platforme za transport ERTRAC Stephan Neugebauer in spomnil, da so postale vizije iz pred desetih let danes realnost.

"Ko razmišljamo o prihodnji mobilnosti, bo nekoliko težja kot sedaj. Omogočiti moramo novo mobilnost, da ohranimo to krasno naravo", je dejal in dodal, da morajo prav mladi sanjati, ustvarjati inovacije. Ko je nagovoril prisotne solarje, je izpostavil predvsem tehnične inovacije, tehnične rešitve, ki bodo varovale okolje in obenem omogočale mobilnost. "Dragi dijaki, razmišljajte o tem, da boste postali inženirji, kajti ti bodo reševali izzive prihodnosti". V Bovcu je polnilnico slavnostno odprl predsednik države Borut Pahor, kulturni program pa so pripravili učenci OŠ Bovec.

MM

Odprtje polnilnic pred marketom Kmetijske zadruge v Bovcu

cem in Idrijo, kjer so polnilnice postavili že nekaj pred tem. Pomembno je, da je velik del teh polnilnic ob robu Triglavskega narodnega parka in delno tudi sosednjega Parka Julijskega predgorja. Partnerji so to imenovali z geslom Zelena mobilnost prihodnosti bo tudi slovenska!, saj stoji na tej relaciji kar 8 polnilnic. Tako je tudi domačim in tujim turistom z električnimi vozili dana na razpolago infrastruktura za brezskrbno in okolju prijazno vožnjo v čistem okolju.

Na pobudo in ob botrstvu Rotary kluba in drugih so postavili in 5.

prej si bodo prizadevali, da bo na Keltiki vzpostavljena temeljna infrastruktura mreža za uporabnike električnih vozil, saj lahko v enem dnevu polnijo do 400 vozil, kar trenutno ustreza vsem registriranim vozilom v Sloveniji, je poudaril Izток Seljak iz Hidrie. Dodatno pa bosta postavljeni po dve še v Ajdovščini in Medvodah. Evropska komisarka za transport Violeta Bulc je ob odprtju prve polnilne postaje poudarila: "Elektrifikacija ponuja veliko priložnost. Vse se ne bo zgodilo čez noč, saj še vedno čez 95% prometa temelji na nafti. Odločili smo

20 let izobraževalne ponudbe celovške univerze Alpe Adria

Mi in naši sosede

Letošnja tradicionalna mednarodna Poletna šola Bovec v organizaciji celovške univerze potekala od 15. do 29. avgusta 2016. Poleg Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani se Poletne šole Bovec vsako leto udeležujejo udeleženci z univerze v Celovcu, Trstu, Vidmu, Univerze na Primorskem, univerze na Reki in v Mariboru. Na temo letošnje Poletne šole, *Umetnost in kulturno posredovanje v Alpsko-Jadranskem prostoru*, bodo potekali predavanja in delavnice, organizirani bodo ekskurzije in ogledi mesta, osnova pa je udeležba na jezikovnih tečajih slovenskega, nemškega, hrvaškega, furlanskega in italijanskega jezika pod naslovom *Mi in naši sosede*.

Ko je leta 1994 stekla prva Poletna šola, takrat pod imenom Poletna univerza, si najbrž nihče od pobudnikov ni mislil, da bo ta mednarodni izobraževalni projekt dobil tako časovno razsežnost in trajnost. Z današnje perspektive lahko rečemo, da je Poletna šola v Bovcu nekaj izrednega, posebnega in enkratnega.

Nastala je v posebnem in izjemnem političnem kontekstu. Historično gledano, je bil to čas velikih družbenih, političnih in socialnih preobratov in premikov v Evropi.

Pobudo za ta projekt lahko dojamemo, če vemo, da je primerjalno zavedanje večine ljudi, kaj Evropo ločuje in kaj se z njimi dogaja na obeh straneh "železne zavesne" konec 80. let in na začetku 90. let prejšnjega stoletja, in da se je tedaj

Sproščeno pri ogledu zgodovinskih in naravnih zanimivosti

spremenila politična podoba Evrope. V takem ozračju je pomembno poudariti, da so pobudniki te bovške Poletne šole, med katere lahko štejemo tudi takratnega bovškega župana, zdaj rajnega Andrea Stergulca, prav tako rajnega profesorja Andreasa Moritscha, sicer rojaka, rojenega v Ziljski dolini, prvega vodje Poletne šole, in njegovega naslednika, prav tako rajnega, Karla Stuhlpfarrerja, dojeleli in izrabili to odprto časovno okence in tudi v prid narodnim skupnostim v sosednjih državah razvili temu duhu primerno izobraževalno ponudbo.

Bovec so izbrali ravno zato, ker zgodovina temu kraju ni priza-

našala; zdelo se jim je pomembno, da deluje Poletna šola prav tu, v tem kraju kot izzivalen medkulturni mirovni projekt, ki skuša pridobiti mlade ljudi, da se zavedajo svoje odgovornosti pri razvijanju in ohranjanju družbene raznolikosti.

Danes ugotavljajo, da je ta projekt Poletne šole veliko dosegel in veliko spremenil. V teh 20 letih je to šolo obiskovalo mnogo študentskih generacij iz Slovenije, Avstrije, Italije, Hrvaške, Makedonije, Slovaške in Ukrajine. Tu so si osvojili nove jezike in pridobili novo znanje o aktualnih družbenih temah. Študenti so to okolico spoznali kot nekaj posebnega, spoznali so kulturne, politične, jezikovne, socialne in ekonomske posebnosti tega kraja. Posebej pomembno pa je to, da so tu nastala nova poznanstva in prijateljstva. In prav je, da Bovec ni samo kraj kognitivnega učenja, ampak tudi kraj emocionalnega in socialnega učenja. Organizatorji in udeleženci upajo, da bo Poletna šola ostala kot neke vrste kal, iz katere naj vzklje veliko idej za sodelovanje, medsebojno spoštovanje in sožitje v alpsko-jadranski regiji. Pobudniki Poletne šole so imeli vizijo, ki so jo začeli uredničevati, in del te vizije razvijajo tudi današnji profesorji in študenti.

Miran Mihelič

Prehrambene navade v Sloveniji

Slovenec lani zaužil 121 kg žit in 83 kg sadja

Prebivalec Slovenije je lani porabil za prehrano največ žit, in sicer 121 kilogramov, kar je sedem kilogramov manj kot leto prej. Vse večujemo zelenjave - poraba se je zvišala za pet kilogramov, povprečen Slovenec jo je lani zaužil 109 kilogramov.

Povprečen prebivalec Slovenije je lani porabil tudi 83 kilogramov svežega sadja, 88 kilogramov mesa, 68 kilogramov krompirja, 11 kilogramov jajc ter nekaj več kot kilogram medu, kažejo nedavno objavljeni podatki statističnega urada.

Posebno nizko stopnjo samooskrbe sta lani izkazovali bilanci zelenjave in krompirja. Pri zelenjavi je znašala 39 odstotkov, pri krompirju pa 59 odstotkov. Stopnja samooskrbe v bilanci za žito je dosegla 73 od-

stotkov oz. štiri odstotne točke manj kot v prejšnjem letu. Domača proizvodnja žit je v tem le-

domača potrošnja mesa (ta je v celoti namenjena za prehrano) pa okoli 180.000 ton. Stopnja samooskrbe z mesom je bila v primerjavi z letom 2014 nekoliko nižja.

Slovenski čebelarji so lani pridelali več medu kot v prejšnjem letu, proizvodnja točenega medu je namreč znašala okoli 2000 ton. Stopnja samooskrbe z medom je lani dosegla 71 odstotkov, precej več kot v letu 2014, ko je znašala le 20 odstotkov.

Po statističnih podatkih je v Sloveniji proizvodnja svežega sadja v letu 2015 znašala 156.000 ton, domača potrošnja pa skoraj 260.000 ton. Stopnja samooskrbe je v tem letu dosegla 61 odstotkov, prebivalec Slovenije pa je v povprečju porabil 83 kilogramov svežega sadja.

tu dosegla nekaj več kot 620.000 ton, domača potrošnja pa skoraj 860.000 ton.

Domača prireja mesa je v letu 2015 dosegla skoraj 135.000 ton,

ISTRSKI PRIIMKI (3)

EKSTANIČ

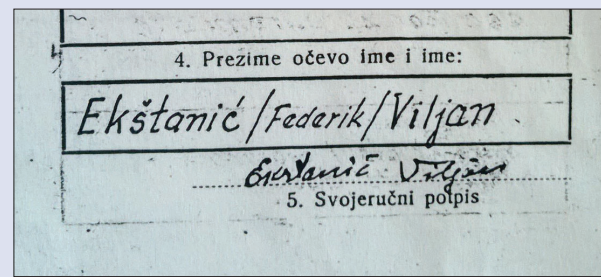
Ekstanič je izvorno istrski priimek, ki je nastal šele sredi prejšnjega stoletja. Gre za enega najmlajših slovenskih priimkov, s skupnim prednikom, ki pa je ovit v tančico skrivnosti.

Današnji zapis priimka Ekstanič najdemo prvič leta 1950 v vojaški knjizici kot Ekštanič. Malce prej, leta 1947, pa kot Ekštajen v izpisku iz po-

nov. Najdemo tudi novejšo različico priimka: Eckstein, Eckstine, Exteine. V enciklopediji pa najdemo tudi nekaj svetovno znanih Ecksteinov med športniki, tudi olimpijci. Eckstein NO 5 je najstarejša še vedno živa nemška znamka cigaret. Proizvajati jih je začel nemški Jud Abraham M. Eckstein v Göttingenu (1854).

Niso vsi Ecksteini potomci istega Ecksteina. Zaradi razširjenosti in pogostnosti je veliko bolj verjetno, da so posamezne rodbine dobile priimek samostojno. Eckstein velja za priimek nemških judov. A vendar je med Ecksteini tudi veliko Nemcev, ki niso judje. Tako najdemo Ecksteine ne samo med žrtvami holokavsta, ampak tudi med nacističnimi oficirji.

Glede na nedvomno hude razmere, v katerih je živel družina Viljanovih staršev v času vzpona nacistov na oblast, je povsem običajna njegova nezaupljivost do oblasti, kar je privedlo do prikrikanja prave identitete. Razumljivo je tudi, da

Prvi dokumentirani zapis priimka Ekstanič.

ročne knjige. Nedvomno pa gre izvorno za nemški priimek Eckstein.

Njegov prvi nosilec je bil Viljan Ekstanič, ki je zgodbo o nastanku priimka in svojem poreklu odnesel s seboj v grob. Danes ne vemo niti za točen datum njegovega rojstva, kaj šele za kraj. Uradni podatki v dokumentih pa se razlikujejo. Viljan (Vili) se skrivnostno pojavi takoj po koncu druge svetovne vojne v Raši pri Labinu na Hrvaškem, kjer se poroči in ustvari družino. O svojem življenju med drugo svetovno vojno, ki je očitno ključno vplivala na življenje družine, ni nikoli hotel govoriti. Tudi o sorodnikih ne. Znal pa je zelo dobro nemško. Nekoč je omenil le teto, ki naj bi živel v okolici Brežic, a je ni hotel nikoli iti obiskat niti vzpostaviti stikov. Šele na smrtni postelji je sinu zaupal imena svojih staršev in sorojencev. Postalno je jasno, da gre za nemško judovsko družino. Verjetno je bežala pred holokavstom po balkanski poti proti Izraelu in Viljan je zaradi neznanjih razlogov ostal v Istri.

Eckstein pomeni v nemščini vogelni kamen. Eck pomeni vogal, stein pa kamen. Priimek je nastal verjetno, ker so nekemu človeku pripisali lastnosti vogelnega kamna (trden, ključen, pomemben). Druga možnost pa je, da gre za kamnoseka ali zidarja, ki je dobil priimek zaradi svojega poklica. Najdemo ga v Nemčiji in nekdanji Avstro-Ogrski. Danes je priimek razširjen po vsem svetu. Samo v ZDA je okoli 2500 Eckstei-

Trgovina v Bratislavi, ki jo je imel v lasti Eckstein, je bila leta 1939 tarča antisemitskega napada.

ni bil zaupljiv tudi do povojnih jugoslovanskih komunističnih oblasti, ki so v tistem času v zapore in delovna taborišča zapirale na tisoče povsem nedolžnih ljudi. Človek, ki je doživel preganjanje in bil na robu smrti, tega ne pozabi nikoli.

Kraj Viljanovega rojstva je neznanka. Zapisanih je več različnih imen krajev. Najbolj verjetno je, da je bil rojen na Spodnjem Saškem v kraju "Novi fort". Za kateri kraj gre, pa ni jasno.

Tino Mamič

V Ljubljani vnovič zaživel Klub zamejskih študentov

Zdajšnja oblast Slovenijo usmerja v negotovost

V Sloveniji obstaja globok prepad med življenjem t. i. navadnih ljudi in politikom, ki se v bistvu zavzema zgolj za svoj temeljni cilj, to je ostati na oblasti ali pa si jo pridobiti. Počtniški čas se navzven kaže tako kot vedno, toda gre le za videz in napačen vtis. Množica ljudi se namreč že pripravlja na jesen, ko se bodo življenjske in družbene razmere za tistih več kot 300.000 državljanov, ki že zdaj živijo v težavah in stiskah, najbrž še poslabšale. Predsednik vlade Miro Cerar nikoli ne govori o uboženih Slovincih; sodeč po njegovih nastopih in besedah v javnosti, pa kaže, da se celo sramuje t. i. "malih ljudi in delavcev". To je sicer veljalo tudi za nekdanjega finančnega ministra Dušana Mramorja, ki naj bi odstopil zaradi preu-trujenosti in drugih osebnih razlogov. Njegov odstop je bil že osma zamenjava ministrov v zdajšnji koalicijski vladi, ki jo je Dušan Mramor še bolj oslabil. Po nekaterih mnenjih je namreč veljal za "edinega prvega kategorika v vladi". Toda komu v omenjenih razmerah in vzdušju priznati zaslugo in pomen za delovanje tudi zdaj med počitnicami? Izbrali smo Slovensko karitas, ki zbira prispevke za 12.000 slovenskih otrok, katerih svojci nimajo denarja ali drugih možnosti za nabavo šolskih potrebščin. Karitas nastopa in pomaga s pojasnolom, naj "darujemo nekaj od svojega, da bo

otrokom, potrebnim pomoči, jeseni korak v šolo lažji". Dodati gre, da bi po določilih slovenske ustave osnovnošolsko izobraževanje moralo biti brezplačno. Vendar nikoli ni bilo tako, saj je bil vedno potreben prispevek staršev. Nabava šolskih potrebščin za otroka, ki gre prvič v šolo, stane letos najmanj 200 evrov. Analiza širšega družbenega prizorišča, tudi upošteva razne ankete in javnomnenske raziskave, potrjuje, da se v Sloveniji v zadnjem času pojavljajo najrazličnejše teze in mnenja tudi o tem, kakšno oblast sploh imamo v državi. Najbolj dvoumen in nejasen je tudi v tem primeru premier Miro Cerar, ki se je programski konferenci svoje stranke, Stranke modernega centra, razglasil za nekakšnega varuha države, "ki jo je treba ubraniti pred mafijo in lobiji". Pravi, da smo pred odločitvijo o tem, kakšno državo hočemo imeti, mafijsko ali moderno. Po njegovi že znani in ustaljeni navadi je tudi tokrat dejal, "da bo zadevo z mafijo in lobiji globlje preučil". Po nekem drugem prepričanju "je Slovenija v posesti oblasti, ki je nekakšna mešanica državnega kapitalizma in socializma". Mišljen je seveda prosvetljeni in v marsičem poduhovljeni socializem, ki ne povzroča več človeških žrtev, kot jih je nekoč. Vendar pa slovenski socialisti, to je levčarji, tudi ne morejo navesti nobene države na svetu, kjer bi uspeval ra-

dikalni socializem. Predmet polemike je postal tudi nastop kardinala Franca Rode-ta v Šentjoštu nad Horjulom, na tamkajšnji proslavi 25-letnice samostojne države. V tej vasi so julija leta 1942 ustanovili prvo vaško stražo v Sloveniji. Kardinal Franc Rode je bil oster in natančen v besedah in pojmi, kar je sicer njegov znani slog. Poudaril je, "da so komunisti zasejali sovraštvo in s tem porušili narodno enotnost med Slovenci". Svoj poseg je jasno usmeril tudi Peter Sušnik, predsednik Nove Slovenske zaveze. Dejal je: "Naš problem, podoben kot v letih 1941 in 1942, je, da demokratični tabor slovenskih politikov, strank, mislecev in civilne družbe ne loči kratkoročnih lastnih koristi od vitalnih interesov slovenskega naroda. Ob tem se je treba stalno spraševati, koliko drugorazrednosti bomo morali še trpeti in prenesti". Razmere v Sloveniji nekateri ponazarjajo tudi s trditvijo o državljski vojni, ki da že poteka v državi, dr. Erik Breclj z onkološkega inštituta pa z mnenjem, "da razmere mejijo že na vojno stanje". Pisatelj Aleksander Zorn je v tedenskem magazinu Reporter zapisal: "Piše se nova zgodovina osamosvojitve Slovenije. Taka, ki bi naredila tiste, ki so jo skušali preprečiti, za prave osamosvojitelje. Že stopajo brez sramu po preprohah državnih proslav. Ko bo to uspelo, ko bo potrjena zgodovina postala uradna, bo prišla tudi v učbenike z novimi imeni vred. Izbruh-

nila bo v vseh knjigah naenkrat, ob farah medijev na novo ustvarjene demokracije". Gašper Rudolf, župnik v Medani v Brdih, je v glasilu Briški časnik zapisal, "da imamo državo notranje razklano, skregano, sčuvano, obremenjeno s krivicami, sebičnostjo in z dolgovi. Več kot dve desetletji pasemo sebičnost, ne-spamet in četo zajedalcev".

Dušan Mramor

Menimo, da nihče ne more predvideti in napovedati, kaj se bo s Slovenijo dogajalo v prihodnje. Odstop vlade, kljub sporom in razprtjam med ministri, ni verjeten. Premier Miro Cerar namreč lahko zmeraj računa na večino glasov, ki jih ima sedanja koalicija v parlamentu. Spori med političnimi strankami se bodo sicer nadaljevali in celo širili, a so za vlado brez večjega pomena, ker pač nimajo izvršilne moči. Domnevno vlada ne bo v prihodnjih dveh letih trajanja

svojega mandata izvedla nobene reforme, stremela naj bi zgolj k težnji, da ostane na oblasti, torej da vodi Slovenijo. Žal, pa so slovenski volivci politično ravnodušni, povsem strpni do vlade in vseh njenih ukrepov. Banke so si na primer prilastile okoli 5 milijard evrov od davkoplačevalcev, vendar tudi te goljufije ne usmerijo državljanov v odpor. V Sloveniji je žal bolj prepričljivo mnenje, da so vsi v politiki pokvarjeni, zato naj državljan ne zaupajo nikomur, češ da bo politika itak ukrepala in ravnala po svoje. Takega mnenja naj bi bilo kar okoli 60 odstotkov slovenskih volivcev. Vendar pa navajam dve novosti, ki sta nemara aktualni in spodbudni vsaj za del javnosti. V Ljubljani je vnovič zaživel Klub zamejskih študentov iz Trsta in Gorice. Sicer se je prva generacija študentov iz zamejstva v slovensko glavno mesto odpravila na študij že v petdesetih letih prejšnjega stoletja, posamezniki nemara že prej. V tem študijskem letu samo v Ljubljani študira okoli 70 študentov oziroma študentk iz Trsta in Gorice. Predsednik kluba je študent medicine Jernej Legiša. V Goriških Brdih pa je bila volilna skupščina območnega odbora Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve, za Brda, Števerjan in Gorico. Za novega predsednika je bil soglasno izvoljen narodnoobrambni delavec in voditelj, politik in poslovnež Marjan Terpin iz Števerjana. Nasledil je nedavno umrlega predsednika omenjenega združenja, Petra Stresa.

Marijan Drobež

Luka Koper / Hudi spodrsrljaji ministrstva za infrastrukturo in vlade Upor v Luki Koper tudi posledica vrste napak slovenske vlade

Nezadovoljstvo v Luki Koper je povzročala cela vrsta spodrsrljajev in vprašljivih odločitev ministrstva za infrastrukturo. Npr. nezrela začetna izjava ministra Petra Gašperšiča, da namreč drugega tira Koper-Divača Slovenija ne bo potrebovala še 30 do 40 let. Pa "fiasko", ki ga je doživel s problematično študijo OEC, ki jo je logistična stroka strgala, in z neuspehim amaterskim poskusom kandidiranja za evropska sredstva za drugi tir. Napetosti naj bi nastajale tudi zaradi zavlačevanja ministrstva pri potrjevanju razvojnega programa Luke Koper, pri izdajanju soglasij za izvajanje posameznih del v pristanišču in pri dodeljevanju novih potrebnih manipulativnih površin. Tudi ustanovitev projektnega podjetja javno zasebnega partnerstva za izgradnjo drugega tira in III. pomola (JZP) je stroka ocenila za povsem neprimeren projekt (drag, zamudniški, tvegan idr.), za katerega ni pravih izgledov, da bi lahko uspel. Razhajanja so bila prisotna tudi okrog vprašanja, ali naj v pristanišču deluje in sam koncesionar, za kar se je zagrizeno borila Luka, ali pa naj se vključi še kdo drug, kar je zagovarjala vlada. Na kar je Cerar z usodno zamenjavo nadzornikov, tudi prek razkritih nespretnih laži, dregnil v nevalgično točko nadzora nad Luko, ki se mu rdeči botri ne mislijo odpovedati, in se mu je "zgodila kar ulica", ne samo divji "štrajk". Nekdanji predsednik uprave Luke Bruno Korelič je namreč v intervjuju za PN (9. 6. 2016) javno obelodanil, da so mu pri novačenju za načrtovan prenovljen nadzorni svet so-govorniki "namignili, da je zamenjava nujna zaradi nekooperativnosti uprave z večinskimi lastnikom, to je z vlado". Medtem ko pa naj bi Cerar ob svojem nedavnem obisku Luke, pred uporom, nasprotno dejal, "da so z rezultati poslovanja in vizijo razvoja podjetja zadovoljni ... in da ni razlogov za zamenjavo, dokler dobro delajo in ustvarjajo dobre poslovne rezultate". V zvezi s

koncesionarji pa je Korelič omenil Cerarjevo izjavo na sedežu uprave Luke, da so se "enotno dogovorili, da ne iščejo novega koncesionarja za pristanišče, temveč najustreznejšo obliko financiranja projekta" (to je JZP, prip. avt.). Minister Gašperšič pa naj bi, nasprotno, "iskal partnerje za vlaganja v projekt ter ponujal koncesijo za novozgrajeno progo in III. pomol, za katerega

Uporu zato, ker so prevratniki v svojem revolucionarnem zanosu pohodili stavkovne predpise, ignorirali zakon o lastnini in njenih pravicah, se samovoljno razglašali za gospodarje pristanišča itn. Enega prvih zloslutnih opozoril nam je pred leti, ob posvetovalnih pogovorih slovenske vlade z Deutsche Bahnom kot potencialnim investitorjem v drugi tir in III. pomol, dal pred-

pa ima veljavno koncesijsko pogodbo že Luka". Pridružil se je še nesrečni spodrsrljaj sekretarja na gospodarskem ministrstvu Metoda Dragonje z neresničnimi podatki o Luki in v podjetju je prekipelo. Priložnost so izkoristili skriti režiserji dogajanja in ljudi dobesedno poslali na barikade, s povzročitvijo ogromne materialne in poslovne škode udeležencem v prometni verigi, z ladjami, čakajočimi na pretovor, s stotinami čakajočih vlakovnih kompozicij na postajah in izogibalščih ter tisoči izločenih tovarnjakov ob cestnih prometnicah.

Vloga domačih "rdečih Kmerov" pri upor v Luki

stavniki obalnega sindikata z grožnjo, da ne bodo dovolili, da bi "Švabi" v miru dosegli to, česar niso mogli z orožjem. S čimer se je še tridesetletja po končani vojni šel Nemec in partizane. Vidni akter upora Mladen Jovičič, delavski predstavnik v nadzornem svetu Luke, pa je ob razhajanjih okrog koncesionarjev zagrozil ministru Gašperšiču (Reporter, 12. 10. 2015), "da bo pri teh odločitvah moral računati tudi na delavce, ker bodo brez nas težko pridobili partnerja. Ni nujno, da organiziramo stavko. Zadošča državljska nepokorščina, pa naj pošlje policijo in vojsko nad nas". S čimer je že pol leta pred uporom javno

napovedal scenarij dogodkov, ki smo jim ravnokar bili priča. Zato deluje nepričljivo izjava predsednika luške uprave Draga Maticja, naj bi šlo za spontan delavski upor in da člani kriznega štaba Luke (uprava, predstavniki dveh reprezentativnih sindikatov in sveta delavcev) niso bili predhodno obveščeni o dogodku. Prej bo držalo, da so zanj dobro vedeli, le da so jim stvari ušle iz rok in so potem prevzeli vajeti v roke skriti akterji iz ozadja. Kajti izvedba več zaporednih javnih manifestacij s tisoč in več udeleženci terja priprave, obveščanje, logistiko, preskrbo in plačilo prevozov itn., kar zmorejo samo utečene organizacije z razpoložljivimi finančnimi sredstvi. In te so s svojimi kričavi in napihnjenimi gesli "Primorska je vstala", "Slovenija je vstala" itn. poskušale uprizoriti nič manj kot svojo "mini revolucijo". Posebej bode pri tem v oči tudi dejstvo, da so na protivladno manifestacijo v Ljubljani poslali svoj pomladek tudi "vladni" Socialni demokrati, kar je razkačilo Cerarja, povzročilo nove hude razpoke v koaliciji, in bi lahko pomenilo, da strici iz ozadja že iščejo "nov obraz". Veliko pove tudi rdeča ikonografija manifestacij in levičarski hujskaški in zavajajoči slogani. Kot npr. izjava, da so pristanišče zgradili zgolj luški delavci, ko pa je znano, da je npr. samo v letih 1975-1990, to je polnih 15 let, celotno slovensko gospodarstvo prek Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet prispevalo nepovratna sredstva za izgradnjo luške infrastrukture v skupni višini okrog 60 milijonov dolarjev. Ali pa lažniv slogan, da vlada namerava prodati in s tem uničiti Luko Koper, ko pa se ve, da koncesija ni razprodaja, in da je parlament v potrjeni strategiji upravljanja z državnimi naložbami uvrstil Luko Koper med strateške naložbe, v katerih bo vlada obdržala večinski delež.

Nedorečena temeljna dilema spora
Luka Koper se že dolgo upira vključitvi novega koncesionarja v pristanišče z utemeljitvijo, da se je sedanji model upravljanja z enim koncesionarjem izkazal za uspešnega. To je verjetno res, vendar s pripombo, da s tem hkrati brani svoj ugodni monopolni položaj v pristanišču, ki pa praviloma ni garancija za dobro delo. Vlada prav tako dol-

go prizadeto poudarja, da se preza-dolžena Slovenija ne more še naprej zadolževati, niti za izgradnjo drugega tira niti za večje luške naložbe, in da obstajajo zainteresirani strateški partnerji, ki so pripravljeni vlagati v drugi tir pod pogojem, da dobijo mesto tudi v pristanišču. To dilemo je treba na podlagi tehtnih argumentov, pod nadzorom strokovne in laične javnosti, takoj razrešiti, ker se brez tega ne da uspešno voditi in razvijati podjetja, ki je ena od lokomotiv slovenskega gospodarstva. Tudi zunanji komentatorji (npr. Andrej Berdon, Primorski dnevnik, 1. 4. 2016) opozarjajo, "da ideološki spor med privrženci privatizacije in zagovorniki javnega upravljanja hromi Luko Koper, medtem ko sosedna pristanišča hitijo naprej". Zavedajoč se izjemnega konjunkturnega trenutka, ki ga Berdon imenuje "biznis stoletja" in ki ga ustvarjajo visoka gospodarska rast azijskih tigrov, njihov povečani blagovni promet s srednjo Evropo in podvojitve kapacitet Sueškega prekopa. Trst in Reka npr. že uresničujeta bistveno povečanje kapacitet za pretovor kontejnerjev, te paradne discipline sodobnega pomorskega prometa, na okrog 1.300.000 TEU. In to pretežno s sredstvi tujih strateških partnerjev-koncesionarjev. Luka Koper pa, ki je doslej imela primat v kontejnerskem prometu, bo kljub povečanju sedanjega terminala v lastni režiji ostala s svojimi zmogljivostmi (1.150.000 TEU) na repu. Kajti že končan projekt za nov kontejnerski terminal (III. pomol), v vrednosti okrog 500 mio evrov, že poldrugo desetletje čaka na svojega investitorja, ker preza-dolžena država in domače uboženane banke nimajo dovolj kapitala, tujega pa zagovorniki javne lastnine razglašajo za "nacionalno katastrofo". Kot dokaz, da to ni tako, je Berdon navedel primer grškega pristanišča Pirej, v katerega je leta 2009 vstopila velika kitajska ladjarska družba Cosco Pacific, vložila v njegovo posodobitev 500 mio evrov, ustvarila kakih 1000 novih delovnih mest, prvih pet let vlagala vanj ves dobiček, plačevala državi milijonske letne koncesnine in davke in vse gradbene posle dodelila grškim podjetjem. Torej veliko, veliko snovi za resen in poglubljen razmislek.

Milan Gregorič

V objemu pravljic ...

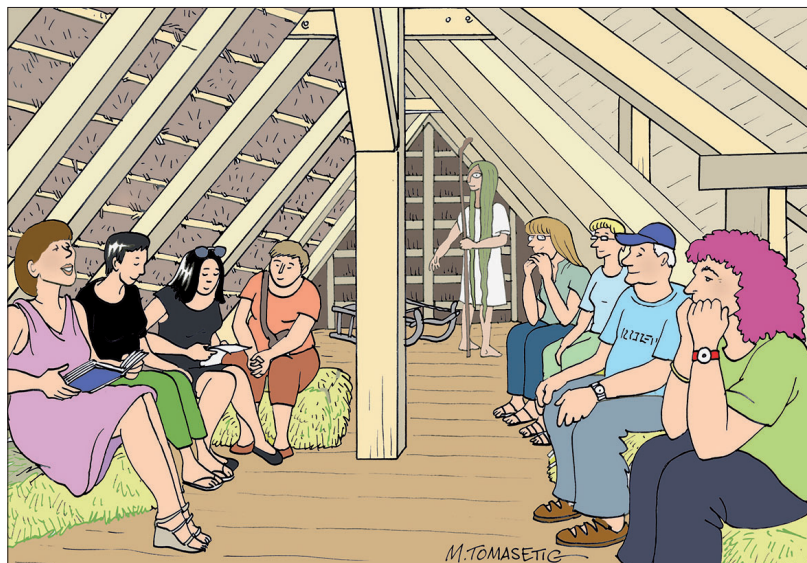
Nježna hiša

Vsi moji dobri prijatelji že dolgo vedo, da ne hodim več na proslave in na prireditve. Že kot mladostnica jih nisem marala preveč, ampak sem jih vseeno obiskovala, nekoliko zaradi tiste zdrave naravne mladostne radovednosti, nekoliko zaradi družbe. Tam so bili vsi moji znanici, prijatelji in sošolci. Pozneje sem postala, bi rekli nekateri, med njimi tudi prijatelj Jurij, divjak, ki ni "za med ljudi", ampak samo za v gozdove. In res iščem v naravi navdih pa tudi oddih, v objemu zelenja najdejo moje misli svoje poti. Če si zaželim poezije ali glasbe, pa imam najraje domači kavč in knjigo s police, da potem v miru in tišini uživam, berem ali poslušam. Enostavno praznih besed ne maram. In ne maram tistih prireditvenih obredov, kot je primerno oblačenje, postajanje pred ogledalom, potreba, da si všče in da se drugi ozirajo za tabo. Morda je eden izmed razlogov, da ne zahajam na tista družabna srečanja, ki jim pravijo proslave ali prireditve, tudi ta, da že dolga leta shajam s parom dobrih pohodniških čevljev, ki se po potrebi spremenijo v telovadne copate ali obutev za vsakdan, s čisto navadno bombažno majico in športnimi hlačami. Občutek imam namreč, da drugega sploh ne potrebujem, saj elegantna oblačila spadajo k mojemu značaju kot kravi sedlo. Pa ni samo to. Umetnost imam od nekdanj rada. Če se že zgodi, da sem v mestu, ne pozabim pogledati še v kako likovno galerijo, iz knjižnice nosim domov polne vreče branja, ko imam trenutek prostega časa, sežem veliko rajše po knjigi, kot pa da bi sedela pred televizijo. Ne maram pa besedičenja, govorov, ponavljanja lepih, visokodonečnih besed, ki jih težko razumem, še težje pa jim najdem vsebino. Ker so skovane za to, da so lah-

ko brez nje. Brez vsebine namreč. Na teh proslavah, kamor ne zahajam več, je vse žalostno in zato hlo. Prireditveni prostori, ki so vedno brez oken, brez vetra, brez zraku. In v njih zaudarja po prahu in neonski razsvetljavi. Jaz pa imam tako rada svežino. V takih prostorih se potem nakopičijo ljudje, ki jim pod šminko in finimi oblekami sploh ni videti obličja, še manj nasmeha. Morda se na takih srečanjih sploh ni dovoljeno smejati. Zdrav smeh je preglasen, samo prilinjeno nasmihanje, tu pa tam, drugače pa resen, odtujen izraz. Izraz pod masko in šminko. Ljudi, ki se ne smejejo več. Nazadnje te prostore napolnijo besede. Že leta so iste, niti besed nikoli ne prezračijo. Pohvale in zagotovila, da je vse lepo in prav, obljube, da bo še lepše, seznam tistih, ki imajo zasluge za to, da je vse lepo in prav, pa še pozdravi. Že leta in leta isti anonimni pozdravi. Nič pravega, nič živega, nič pristnega, nič smešnega. Besede za oder, ne za ljudi. Ko sedijo ljudje za mizo, doma ali v gostilni, takih besed sploh ne uporabljajo. Ljudje v gostilnah uporabljajo težke, konkretne besede. Resnične besede. Pred nekaj tedni pa sem po dolgem času vendarle šla med ljudi. Zaradi prijateljice Margherite. Njej velikokrat uspe, da me zvabi, včasih za to uporabi izgovor, včasih samo nasmeh. Tokrat mi je obljubila, da bo po prireditvi zagorel kres in da bo kulturni večer kratek. Ona namreč ve, kako rada imam kresovanje, praznovanje solsticija in dolge poletne noči, ki

so že same po sebi poezija. V takih nočeh nisem rada doma in letam za pravljičami in sanjami. In ravno zato sva se z možem sredi poletnega popoldneva odpeljala na Livek. Že sam kraj je prijeten, na meji med Slovenijo in Benečijo, med Primorsko in Alpami, med obzorjem, ki se še odpira proti morju in Furlaniji, ter Krnom s Triglavskim parkom v ozadju. Livek je že Slovenija in še vedno Benečija.

mevala in propadala. Nazadnje je bila dom pogumni in v ljubezni ne preveč srečni domačinki Pepi Nježni. Moža, s katerim je bila poročena komaj nekaj mesecev, ji je vzela Galicija, žalovala je celo življenje in z odločnostjo in kljubovalnostjo skrbela za hišo, ki je po njeni smrti ostala brez dediča in lastnika. Kot vse hiše, ki niso nikomur več dom, je žalostno propadala, dokler ni padla v oči ljudem, ki so v razvalinah videli majhen biser preteklosti. Hiša in z njo črna kuhinja, ki je še danes polna zgodb in pripovedi, je bila prenovljena. In nad kuhinjo še skedenj, kjer diši po senu in slamatih snopih, s katerimi so na novo prekrili streho. In ravno na tem skednju smo posedli, da bi poslušali in pripovedovali pravljice. Nekaj je bilo na tistem večeru novega, drugačnega, nekaj, kar nosim še sedaj v srcu. In zaradi česar je moj

Pripravila sva se pozno, kot vedno, ker se jaz težko ločim od Soče in steza ob njej ter od pogledov na Krn in Kanin. Od Livka sva morala še navzgor do Jevščka, kjer nisva bila še nikoli. Vasi seveda ne pozna, zato sva morala vprašati, kje je Nježna hiša. Pa čeprav nama je Margherita zagotovila, da je tako lepa in posebna, da jo takoj najdeš, in da je čisto sredi vasi. V naglici, da ne bi zamudila, sva jo vseeno spregledala. In se znašla na dvorišču domačije, kjer me je obljubil brak jazbečar in so s traktorja ravno spravljali seno na skedenj. Povedali so mi, da je to, kar iščem, pravzaprav za moj hrbtom, par korakov peš. In sem zagledala to hišo, ki je dolga leta sa-

mož, ki sicer slabo govori slovensko, rekel, da bi kar ostal. Najprej kraj... Hiša, ki je skoraj razpadla, a je sedaj živa, da jo začutiš. Ko si v njej, zaslužiš vonj po dimu, pravljice in pripovedi, glasove otročadi, ki sedi v črni kuhinji, Pepo, ki pripoveduje, ogenj, ki gori, in mir, ki je vsepovsod. Ta mir je največ, kar ti hiša lahko ponudi. Začutiš ga, prepojiš se z njim in se ustaviš. Tam, kjer se preteklost spaja s sedanostjo, se moraš ustaviti. Pa čeprav prideš tja s tistim navadnim izgovorom, ki ga imamo vedno na jeziku: samo par minut bom tu, ker se mi mudi. Potem v Nježni hiši na to pozabiš in ostaneš. Ko moraš oditi, veš samo to, da bi še ostal. Da se ti ne mudi več.

Pa še ljudi nosim neke v srcu. Večer, na katerega naju je Margherita povabila, so pripravili člani čezmejnega kulturnega društva Nit. Doma med Benečijo in Posočjem. Doma v teh hribih, kjer se ne mudi in je v življenju še prostor za poezijo. In je včasih življenje še poezija. Že od samega začetka sva se počutila doma. Kot bi se od nekdanj poznali z dekleti, ki so prišla vsaka s svojo pravljico in s Pol-dijem, ki so ga priklicali na večer pravljic z vrta, kjer je ravno sadil solato. Tak lep večer je namreč bil. Poleten. Za pravljice, za delo na vrtnu in za razmišljanje. Pose-dli smo na seno, med krivapete, med tramove in snope. S kozarcem in harmoniko, ki je obljubljala pesem dolgo v noč. Nobenih odvečnih, nerazumljivih besed, samo vonj po senu in hiša, ki je pripovedovala o tisti čarobni besedi... NEKOČ. Ta preteklost, ki prinaša mir, ki govori o koreninah. Te vasi neke na robu, kamor še niso prišli tisti, ki imajo navadno govore na prireditvah. Na skednju se mi je čas ustavil. Ni se mi več mudilo nikomur. Branje me je nežno zazibalo v otroštvo. Po dolgem času sem poslušala pravljice. Kako potrebni smo jih vsi. Vsak dan bolj. Pa miru tudi. Teško mi je bilo, ker je bilo vse tako nenapovedano, da nisem prinesla pravljice za branje. Nekoč, pred leti, sem jih sama pisala. Tokrat sem povedala samo drobec svojega življenja. Tako, kot mi je prišlo na misel. Če ga znaš živeti, je tudi življenje pravljica. Vsak svojo živimo. Že dolgo nisem tako pripovedovala. In že dolgo me nihče ni poslušal. Kultura bi morala biti to: da se ljudje zberejo in prislulnejo, izpovedo, ustvarijo. Kultura je tudi pogovor. Kultura smo ljudje, ki se družimo. In misli brez vajeti in brez šminke. Ko pravljic ni več, nam ni da bi vstali. Krivapeta pod slamatno streho nas pomenljivo gleda. Ta svet kresnic, pravljic in krivapet. Nekoč. Sedaj. Ta svet, ki ga ni več, a ga najdeš v teh dolinah. Vem, da ga potrebujem. Vem, da bom ostala.

Suzi Pertot

Serija odstopov pretresa slovensko vlado

Tolikšna etika, da kar boli glava!

Luka Koper ni bila osamljen primer. To je bilo jasno že od začetka. Bila je samo eden od toliko simptomov, ki kažejo na stanje slovenskega gospodarstva. In slovenske države. Nič čudnega, saj so velike gospodarske zgodbe v Sloveniji vseskozi med seboj povezane. In to postaja jasno tudi za Stranko modernega centra, politično tvorbo premiera Mira Cerarja, ki postaja vse bolj karikaturna same sebe. Pa ne (samo) zaradi Cerarja, temveč zaradi vsega, kar se okoli njega dogaja.

Izgnjena deviškost

Nedavno je na poletnem srečanju stranke Miro Cerar govoril, kako se Slovenija ne sme spremeniti v "mafijško državo z rodovno interesnimi skupinami" in kako oni tega ne bodo dovolili. Seveda, Cerarjeva izhodiščna točka je vselej enaka. In to že od njegovega ustoličenja: politika, pri kateri je v ospredju etika. S temi besedami je Cerar premočno zmagal na poletnih volitvah leta 2014. Ko danes poslušamo Cerarjeve besede, ki mejijo že na obupanost, se v najboljšem primeru lahko le kislno posmejemo. In tudi to samo v primeru, da premoremo izrazito mero cinizma. Cerarju se korupcije in klientelizmi dogajajo pod nosom in jih ni sposoben preprečiti. Vlada mu vse bolj razpada, pri čemer premier le s težavo na to odreagira. Da slovensko državo in njene primarne gospodarske vzvode obvladujejo različne interesne skupine, je že dalj časa jasno. In da je vlada šibka, je prav tako vsem na očeh.

In Cerar je prepričeval javnost, da je njegova vlada najbolj etična in moralna v vesoljni zgodovini.

Vlada, talka NLB

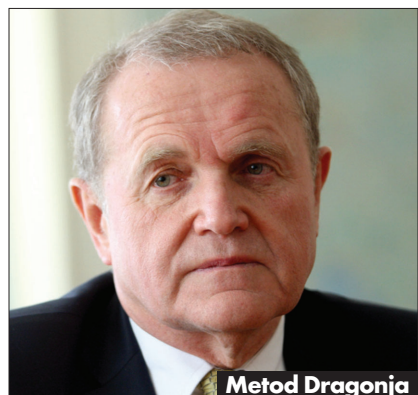
Primerov, kakršnih je Luka Koper, je bilo še več. Teško bi pripisali golemu naključju dejstvo, da se je v obdobju vlade Mira Cerarja na čelo SDH povzpel nekdanji funkcionar NLB Marko Jazbec ravno v obdobju, ko so bili grehi te banke

najbolj pod udarom (predvsem zaradi prodaje slabih terjatev s strani DUTB). V vladi nedolžne SMC se je pravzaprav ugnedil štab iz NLB. Lahko bi rekli, da je vrzel pomanjkanja kadrov novonastale stranke zapolnila jasno izoblikovana interesna sfera. Za Jazbečovo imenovanje ima precejšnje zasluge Metod Dragonja, donedavni državni sekretar na finančnem ministrstvu, ki je bil med letoma 2008 in 2014 direktor predstavništva NLB v Rusiji. Tretji igralec v tej zgodbi, ki je pogojevala slovensko državno gospodarstvo v lanskem letu, je Matej Narat, ki je bil med letoma 2002 in 2009 na NLB med odgovornimi za poslovanje s podjetji. NLB trojica Dragonja - Jazbec - Narat je najbolj zaslužna, da je lani v jeseni vlada pokazala vrata švedskim upraviteljem v Družbi za upravljanje terjatev bank

Marko Jazbec

Bančni lobi prevzema DUTB Frakcija NLB v vladi Mira Cerarja je nemoteno delovala do afere Luka Koper. Po odpušitvi Švedov iz slabe banke (oktobra lani), so poskušali nastavitviti nadzorni svet NLB nekdanje kadre iz podružnic na Balkanu. To jim ni uspelo, ker je tako kadrovanje bilo vnebovpijoče celo za slovensko gluho lozo. Zanimivo pa je zato pogledati nadaljevanje zgodbe s kadrovanjem na DUTB. Spomnimo naj, da je slaba banka (oziroma DUTB) zelo pomemben organ, ker je njegova naloga prodaja vseh slabih terjatev podjetij, ki so bila prenešana z bank upnic. Kupci

Metod Dragonja

slabih kreditov postanejo neke vrste upniki firm, ki so za te kredite izpostavljeni.

Torej, kdo je nastopil na vodilnih mestih v slabi banki, potem ko je Cerarjeva vlada (v prvi vrsti državni sekretar Dragonja) Švedom pokazala vrata? Na mesto predsednika upravnega odbora je bil oktobra lani imenovan Marko Simoneti. Že spet... ne gre za neznanost. Simoneti je bil med letoma 2009 in 2012 predsednik... nadzornega sveta NLB. Kako čudno! Pa smo našli še eno lovko hotobnice. DUTB bi morala po tržnih pogojih prodajati slabe kredite podjetij (in posredno tudi nadzor nad temi podjetji) na trgu. In kaj se je zgodilo pod vlado Mira Cerarja? Za prodajalce teh slabih kreditov so bili imenovani tisti, ki so jih pomagali ustvarjati v vlogi posojilodajalcev. V slabi banki gre

v obdobju čišče jeseni lani omeniti še Imreja Balogha. V DUTB je po odslovlitvi Švedov vstopil na mesto izvršnega direktorja. Pred tem, od leta 2013, pa je na imenovanje Banke Slovenije bil tudi predsednik uprave Probanke v času prisilne likvidacije te ustanove. Zakaj ga tu

Matej Narat

kaj izpostavljam? Preprosto zato, ker so februarja letos družbi DUTB pripojili likvidirani Probanko in Factor banko (mimogrede, to dejanje je stalo slovenske davkoplačevalce 50 milijonov evrov). In skupaj z likvidiranimi bankama so na vodilna mesta na slabo banko (torej na samo DUTB) nameščali kadre iz dveh pripojenih bank. Tiste kadre, ki so bili "zaslužni" za podeljevanje prijateljskih kreditov in ki so pomagali spraviti Probanko in Factor banko v likvidacijski postopek. Osnovna poklicnost DUTB je bila, da reši stanje slabih kreditov in (posredno) transparentno pokaže na slabo delovanje slovenskih bank. Danes so nekateri od bančnikov, ki so kopali bančno luknjo, na vodilnih položajih v DUTB. In Cerar je še vedno neutrudno prepričeval javnost, da je njegova vlada najbolj etična in moralna v vesoljni zgodovini.

Kdo je danes "glavni"?

Po aferi "Luka Koper" so pomembni elementi bančnega lobija v ozvezdju današnje vlade padli. Odstopil je Jazbec, odstopil je tudi Dragonja. Šlo je za interni boj med različnimi frakcijami, ki jih predstavljajo na eni strani Luka Koper, na

drugi pa Dragonja in Jazbec (a o tem morda kaj več kdaj drugič). Cerar se je, vsaj navidezno, rešil garde NLB: sam sicer ni za to storil ničesar. Nasprotno, "deček iz NLB" ni nikoli občutil kot grozno. Velike parole o mafijskih navezah so letele na vodstveno strukturo Luke in njeno hobotnico.

Stranski učinek tega kaosa pa je vsekakor ta, da je Slovenija danes brez bistvenih figur na ključnih položajih za izvajanje strategije pri upravljanju državnega premoženja. Odstopil je prvi mož SDH Jazbec, odstopil je državni sekretar na finančnem ministrstvu Dragonja in prejšnji teden (čeprav iz drugačnih in ne povsem jasnih razlogov) je odstopil še finančni minister Mramor. Sesul se je papirnati grad. Kaj zdaj? Panika, seveda... Nekdo mora prevzeti vajeti.

Namestitev vodstva SDH pa je začasna, začasno je tudi vedejstvo ministrice Alenke Smerkolj. Cerar pa je našel namestnico za Dragonja. Njegovo odgovorno mesto je prevzela Miranda Groff Ferjančič iz vladnega generalnega sekretariata. Hmm... kdo je ta gospa? Dejstvo, da je leta 2000 kandidirala za DZ pri stranki LDS in leta 2008 na listi Zares ji daje strankarsko-politični profil. Zanimiv pa je tudi podatek, da je njen oče Marijan Groff zelo poznan na Goriškem. Sodeloval je pri spodleteljem menedžerskem prevzemu Iskre Avtoelektrike, ki bi šempetrsko podjetje skoraj spravilo v stečaj. Bil pa je soudeležen tudi pri poskusu prevzema mesne industrije Mip - še ene tragične zgodbe goriškega gospodarstva. Marijan Groff je pred nekaj meseci prijavil osebni stečaj. Groff Ferjančičeva, ki je z novim imenovanjem dobila pomembna pooblastila, je torej sorodstveno povezana z akterjem žalostnih gospodarskih zgodb pri nas. Pa da ne bo pomote... v vladi Mira Cerarja sta vseskozi kot tesna sodelavca prisotna tudi Erik Kopač in Aleksandar Kešeljevič, ki sta bila v času prevzemanja Iskre Avtoelektrike v nadzornem svetu ene od družb prevzemnic... Ufff... od tolikšne etike in morale kar boli glava!

kil

Aquileia Film Festival

AQUILEIA FILM FESTIVAL

7 izvedba **2016**

mednarodni pregled
arheološkega filma

film
pogovori
knjige

27/28/29
julij 2016

OGLEJ (UD) PIAZZA CAPITOLO
OB 21. URI
VSTOP PROST

Sreda, **27. julija**, ob 21. uri

Cercando Djehuty
(En busca de Djehuty)

Država: Španija
Režija: Javier Trueba e José Latova
Trajanje: 55 minut - Leto produkcije: 2015
Produkcija: ASF - MSF

Pogovor s Francom Cardinijem
bo vodil Piero Pruneti

Franco Cardini, zgodovinar, esejist in velik izvedenec za islam in Srednji Vzhod, bo predstavil svoje zadnje knjige, ki so izšle pri Laterza: "L'Islam è una minaccia (Falso!)" in "L'ipocrisia dell'Occidente. Il Califfo, il terrore e la storia."

Santa Sofia - Antichi misteri di Istanbul
(Hagia Sophia - Istanbul's ancient mystery)

Država: Francija
Režija: Gary Glassman
Trajanje: 52 minut - Leto produkcije: 2014
Produkcija: Providence Pictures

Četrtek, **28. julija**, ob 21. uri

Petra - perduta città di pietra
(Petra - lost city of stone)

Država: Francija
Režija: Gary Glassman
Trajanje: 52 minut - Leto produkcije: 2014
Produkcija: Providence Pictures

Pogovor s Carlom Ceretijem
bo vodil Piero Pruneti

Ob priliki razstave o Iranu, ki je v Arheološkem državnem muzeju v Ogleju, bomo s Carlom Ceretijem, kulturnim atašejem italijanske ambasade v Teheranu, prikazali stanje v Iranu danes in njegovo kulturo, ki ima mnogo stikov z zahodnim svetom.

Rätsel Östseewrack, 1712 Battle of the Baltics
Il mistero del relitto del Baltico e la battaglia navale del 1712 (Rätsel Östseewrack, 1712 Battle of the Baltics)

Država: Nemčija
Režija: Florian Dedio
Trajanje: 52 minut - Leto produkcije: 2012
Produkcija: LOOKS Medienproduktionen GmbH

Petek, **29. julija**, ob 21. uri

Guerrieri rubati
(Die Spur der Tempeiräuber (Stolen Warriors))

Država: Nemčija
Režija: Wolfgang Luck
Trajanje: 52 minut - Leto produkcije: 2014
Produkcija: Wolfgang Luck

Pogovor z Valeriom
Massimom Manfredijem
bo vodil Piero Pruneti

Arheolog, pisatelj, poučeval je na številnih italijanskih in tujih univerzah. Je avtor romanov, ki so prevedeni po vsem svetu, med njimi je slavna trilogija "Alexandros", ki je izšla pri Mondadoriju, je avtor esejev kot tudi zgodb in scenarijev za filme in televizijske oddaje. Vodil je različne televizijske programe na italijanskih tv mrežah in mednarodnih televizijah. Z njegovo pomočjo bomo podoživeli najvažnejše dogodke zgodovine.

Podelitev nagrade Premio Aquileia

Film, ki ga bo publika izbrala z glasovanjem na treh večerih, bo prejel nagrado **Premio Aquileia**, dragocen mozaik, ki ga je naredila Scuola Mosaicisti del Friuli.

Info-line: ufficiostampa@fondazioneaquileia.it / 3475422876

Vse informacije: www.fondazioneaquileia.it

[fondazioneaquileia](http://fondazioneaquileia.it)

In collaborazione con:

Spazio libri

ARBOR SAPIENTIAE